

Handelshøyskolen BI

MAN 50211 Ledelse; makt og mening

Term paper 6-0 W

Predefinert informasjon

Startdato:	16-10-2023 09:00 CEST
Sluttdato:	21-05-2024 12:00 CEST
Eksamensform:	P
Termin:	202410
Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode:	202410 10180 IN09 W P
External assessor:	External assessor 1
Internal assessor:	Internal assessor 1

Navn:

Rune Kristian søgnen, Linn Ruud

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	«Ikke la jæulene ta knekken på deg» - Mitt navn er June, og jeg har intensjoner om å overleve
Navn på veileder *:	Maria Isaksson

Inneholder besvarelsen Nei
konfidensielt
materiale?:

Kan besvarelsen Ja
offentliggjøres?:

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)

Gruppenummer: 1

Andre medlemmer i gruppen:

Prosjektoppgave

ved Handelshøyskolen BI

**«Ikke la jævlene ta knekken på deg»
– Mitt navn er June, og jeg har intensjoner om å overleve**

Eksamenskode og navn:
MAN 50211 – Ledelse; makt og mening

Utleveringsdato:
16.10.2023

Innleveringsdato:
20.05.2024

Studiested:
BI Oslo

Innhold

INNHold	I
SAMMENDRAG	III
FORORD	IV
1. INNLEDNING	1
2. PROBLEMSTILLING	2
3. JUNE OSBOURNES BIOGRAFI	3
Bakgrunn og kontekst.....	3
Flukten og det nye livet	3
Mitt navn er Offred.....	4
Velsignet være frukten	5
Mayday, appelsiner, Scrabble og horehus	5
En leder reiser seg - Den røde hærs kall.....	6
Nicholes redning.....	6
Muffins og engleflukt.....	6
Gjenforeningen.....	7
Skjebnens ironi	8
4. METODE	9
4.1. NATURVITENSKAP VERSUS ÅNDSVITENSKAP, OG POSITIVISMEDEBATTEN	9
4.2. HVA ER HERMENEUTIKK?	10
4.2.1. Sentrale konsepter, sirkel, horisont og forforståelse	10
4.3. KILDE OG KILDEKRITIKK	12
4.4. VÅR FORFORSTÅELSE	14
5. DRØFTING	15
5.1. DELPROBLEMSTILLING: I HVILKEN GRAD DRIVES JUNE AV VILJEN TIL MAKTT?.....	15
5.1.1. Teoretisk grunnlag	15
5.1.2. Drøfting.....	16
Kamelen – Underkastelse og indre styrke	16
Løven – Mitt navn er June.....	16
Barnet – Håp, kjærlyghet og fellesskap.....	17
Vilje til makt.....	19
Overlevelse, kjærlyghet og den syke viljen.....	20
5.1.3. Delkonklusjon – Vilje til makt og ny forståelse.....	21
5.2. I HVILKEN GRAD VISER JUNE LØVENS KRAFT OG REVENS KLØKT?.....	22
5.2.1. Teoretisk grunnlag	22
5.2.2. Drøfting.....	23
Ikke la jævlene ta knekken på deg	23
Fra tjenerinne til maktdans i mørket: menneskelighet på prøve	26

5.2.3. Delkonklusjon – Løvens kraft og revens kløkt og ny forståelse	27
5.3. I HVILKEN GRAD KAN JUNES SKAPELSE AV MENING FORKLARE HENNE SOM MOTSTANDSLEDER?	28
5.3.1. Teoretisk grunnlag	28
5.3.2. Drøfting	29
Identitetstyveriet og ordets kraft: Gjenopplivning og utvikling av sitt selv	29
Skapelsen av konsekvenser i verden	32
Tilgangen til flere selv – Kontrollen over de utvalgte signalene	33
5.3.3. Delkonklusjon – Skapelse av mening og ny forståelse	35
6. HVA KAN FORKLARE AT JUNE REISER SEG, OG BLIR MOTSTANDSLEDER?	36
Forklaringsevnen fra det teoretiske rammeverket	36
Det moralske kompass - Junes testament	38
7. AVSLUTNING OG KONKLUSJON	39
LITTERATURLISTE	41

Sammendrag

Dystopiske fantasier bærer ofte sannheter fra vår egen verden og denne oppgaven søker etter å forstå karakteren June Osbourne fra TV-serien *The Handmaid's Tale*. June skal egentlig ikke kunne bli mer enn en avlsslave, men hennes reise viser at hun blir mer enn bare en karakter i en fortelling. June viser oss at det er mulig å få til noe gjennom kraften av historiefortelling, og at man ikke trenger å bare godta det samfunnet, den kulturen og den rollen du er plassert i.

Hovedproblemstilling for denne oppgaven er:

Hva kan forklare at June reiser seg og blir motstandsleder?

Når vi søker etter en forklaring, har vi valgt tre delproblemstillinger. 1) I hvilken grad drives June av viljen til makt? 2) I hvilken grad viser June løvens kraft og revens kløkt? og 3) I hvilken grad kan Junes skapelse av mening forklare henne som motstandsleder? Til disse benytter vi Nietzsche, Machiavelli og Weick som representerer ulike filosofiske og organisatoriske perspektiver. De tar med seg en robust, unik og flerdimensjonal forståelse som skal bidra til å svare ut hovedproblemstillingen.

Til denne oppgaven benytter vi hermeneutisk metode som er pålagt.

Hermeneutikk er studiet av *forståelse* og *fortolkning* (Krogh et al., 2003, s. 214), spesielt fokusert på hvordan vi nærmer oss og tolker tekster, hendelser og kulturelle uttrykk. Leseren, som en del av den *hermeneutiske sirkelen* med sine fordommer og horisont, tolker teksten med sin horisont, som igjen skaper en leser med reviderte fordommer og ny horisont (Krogh et al., 2003, s. 248-249).

Med perspektivene fra Nietzsche, Machiavelli og Weick, har vi fulgt deler av Junes reise, hvor ingen av disse perspektivene kan fullt ut forklare Junes komplekse karakter og handlinger, men sammen gir de en dypere forståelse. Meningsskaping, makt og sannhetskonstruksjoner er sentrale fellesnevner, hvor identitetskonstruksjonen som en del av meningsskaping dypest sett er viktigst. Vi kan konkludere med at teoriene i samspill gir en dypere forståelse av Junes individuelle drivkrefter, sosiale dynamikker og politiske realiteter, som sammen forklarer at June reiser seg og blir motstandsleder.

Forord

Vi har stilt oss selv spørsmål om hvorfor vi igjen ønsker å dra opp historien fra *The Handmaid's Tale* på TV-skjermen. Vi har sett den før og vi syntes det er en mørk fortelling. Likevel er den så interessant, og det skapte nysgjerrighet til å forstå hvordan mennesker, uavhengig av posisjon, kan manøvrere og påvirke i tilsynelatende håpløse situasjoner.

Folk sammenligner *The Handmaid's Tale* med virkeligheten, spesielt etter at Roe v. Wade ble opphevet i 2022. Dette har resultert i at flere stater i USA har innført strenge restriksjoner eller totalforbud mot abort, og diskusjonen om kvinners reproduktive rettigheter og frihet pågår for fullt. Sitatet under fra Fustich (2022) i Teen Vouge om dette tema, fanger opp kjerneelementer fra vår drøfting. Det understreker nødvendigheten av å møte vår nåtid med direkte handling og realistisk vurdering, et ekko av Nietzsche, Machiavelli, og Weick. I dette lyset, mens June kamp i *The Handmaid's Tale* tilbyr verdifulle perspektiver og metaforer, påminner sitatet oss om viktigheten av å engasjere seg mer direkte i vår egen komplekse virkelighet for å skape en bedre verden. Eller det Nietzsche ville kalt – en fullkommen verden.

«We are all grappling in our own ways to make sense of a deeply painful present moment. [...] Fighting for the future of bodily autonomy does not require a costume, and it does not require references to a fictional world [...] truth is stranger than fiction — and the only way to win this fight is to face reality.» (Fustich, 2022)

Vi vil gjerne få takke vår veileder Maria Isaksson, og våre hovedforelesere på BI, Steinar Bjartveit og Kjetil Eikeset, som virkelig har utvidet våre horisonter. Ved å gi oss ny kunnskap og ved å stille spørsmål – for oss på en annerledes og ny måte – har dette gitt oss mulighet til påfyll og refleksjon. Til slutt vil vi takke våre familier. Uten deres forståelse og tålmodighet hadde vi ikke kunnet fordype oss i filosofi og andre finurligheter for å utvikle eget lederskap.

1. Innledning

Når ekkoene av Gileads dystopi begynner å høres i våre egne gater, blir June Osbournes opprør ikke bare en dramatisk underholdning, men en tankevekkende historie i et vindu til vår potensielle morgendag. Er gapet mellom fiksjon og virkelighet så stort som vi ofte tror, spesielt når fiksjonens hendelser er hentet fra vår egen fortidige historie? Når dystopiske fantasier bærer sannheter fra vår egen verden, tilbyr ikke fantasiene bare en flukt fra virkeligheten, men en nøkkel til å forstå den. Forbindelsen mellom fiksjon og virkelighet er ikke bare et kulturelt fenomen, men også et psykologisk og politisk verktøy. Gjennom June Osbournes reise ser vi ikke bare refleksjonen av historiske tyrannier og undertrykkelse, men også et varsel om hva fremtiden kan bringe hvis vi ignorerer tegnene som allerede er synlige i dagens samfunn. Gileads verden, som en gang virket som en ren fantasi, begynner å ligne skremmende mye på aspekter av vår egen.

I det dystopiske landskapet av Gilead, hvor frihet er en fjern drøm for mange, reiser en kvinne seg som et fyrtårn av håp og en bauta av motstand. June Osbornes historie, som utfolder seg i TV-serien *The Handmaid's Tale*, blir mer enn bare en karakter i en fortelling; hun blir et symbol på motstand og en ustoppelig søken etter frihet og rettferdighet. Ved å analysere hennes transformasjon og lederskap, vil denne oppgaven utforske noen av de lyse og mørke hjørnene av menneskelig eksistens, og hvordan personlig og kollektiv motstand kan utfordre, og potensielt omvelte, etablerte maktstrukturer.

Margaret Atwood (f. 1939) er en forfatter fra Ottawa, Canada. Hun har skrevet mange bøker, samt romaner, poesi, kritiske essays og grafiske romaner (<https://margaretatwood.ca/>). Atwoods forfatterskap er preget av dyp innsikt i menneskelig natur, politiske og sosiale temaer, og utforskning av dystopiske verdener. Hun utforsker temaer som identitet, maktforhold, miljødeleggelse og feministiske spørsmål, og er en innflytelsesrik stemme i moderne litteratur.

Atwood blir også kalt «dystopiens profet», og boken *The Handmaid's Tale* fra 1985 er Atwoods mest kjente verk. TV-serien ved samme navn, hadde premiere i april 2017, og ble kritikerrost og en umiddelbar suksess på grunn av sin aktuelle og tankevekkende tematikk. Margaret Atwoods skarpe fremstilling utfordrer oss til å se *The Handmaid's Tale* ikke bare som underholdning, men som en nødvendig kritisk refleksjon av vår tid.

2. Problemstilling

Denne oppgaven søker etter å forstå karakteren June Osbourne. Hva driver henne, hvordan går hun frem, og hvorfor velger andre å følge June?

Hovedproblemstilling for denne oppgaven er:

Hva kan forklare at June reiser seg og blir motstandsleder?

Når vi søker etter en forklaring, har vi valgt tre delproblemstillinger. Disse har hver sine teoretiske rammeverk som representerer ulike filosofiske og organisatoriske perspektiver.

1) I hvilken grad drives June av viljen til makt?

Nietzsche (1885/2011) ser på maktbegrepet som en grunnleggende drivkraft i menneskelig adferd og utvikling, og for å skape nye verdier. Han vektlegger individet, og det handler om hvem er jeg, og hvem er jeg i stand til å bli.

2) I hvilken grad viser June løvens kraft og revens kløkt?

Machiavelli (1532/2007) fokuserer på makt som et politisk verktøy, og det er koblet til karaktertrekk som skal bidra til å komme i, og beholde maktposisjoner.

3) I hvilken grad kan Junes skapelse av mening forklare henne som motstandsleder?

Weick (1995) trekker frem meningsskaping som en prosess, og hvordan vi forstår og skaper mening for oss selv, og andre i en ofte kaotisk og uforutsigbar verden.

Med sine unike ideér og spenninger om ledelse, makt og mening, bringer Nietzsche, Machiavelli og Weick med seg en robust, flerdimensjonal forståelse som skal bidra til å svare ut hovedproblemstillingen: Hva kan forklare at June reiser seg og blir motstandsleder?

3. June Osbournes biografi

Bakgrunn og kontekst

June Osborne levde et vanlig liv i Boston, USA som en fri og uavhengig kvinne. Hun navigerte i livets kompleksiteter, var gift med Luke og sammen ble de foreldre til Hannah. En stråle av lys i en tid hvor skyggene av en global fertilitetskrise begynte å legge sine kalde hender rundt verdens fremtid. June var omringet av kjærlighet og med en lovende karriere foran seg.

Når en «ufruktbarhetspest» kommer som en syndeflod som rammer hele verden, åpner dette dørene for den konservative militærmakten Gilead som skal gjøre verden fruktbar igjen. Med tre koordinerte angrep på Kongressen, Høyesterett og Det Hvite Hus gjør de et kupp og reiser republikken Gilead på dets ruiner. Regimet som styres av religiøse fanatikere etablerer en ny samfunnsorden. De innfører nye lover, og alle kvinner og menn får nye og tydelige kjønnsroller i et patriarkalsk dystopisk samfunn. Overlevelse krever at alle – inkludert menn – inntar sin tildelte plass. Tidligere samfunnsmessige spor blir eliminert, og gjennom ubønhørlig overvåking opprettholder Gileads totalitære styre en atmosfære av frykt og lydighet. Ved å eliminere privatliv og oppmuntre til rapportering blant innbyggerne, skal dette forhindre enhver form for motstand og sikre total kontroll over samfunnet.

Overgangen markerte slutten på Junes liv slik hun kjente det, og skjøv henne inn i et mareritt fra hvilket det ikke fantes noen enkel flukt.

Flukten og det nye livet

Den brå og brutale forvandlingen av samfunnet gjorde at June og hennes familie forsøker å flykte til Canada, håpets sted i en verden som har blitt gal. Drømmen om frihet blir knust da de blir fanget. Luke antas drept, og datteren Hannah blir tatt fra henne. Det er et hjerteskjærende øyeblikk av tap og fortvilelse, og signaliserer begynnelsen på hennes nye liv. Denne overgangen er ikke bare fysisk, men dypt psykologisk, og frarøver June hennes identitet og autonomi.

June og andre kvinner samles i innhegninger, og drives gjennom sjekkpunkter som kveg. De skal undersøkes for å finne ut hvilken rolle de passer til. June blir

tjenerinne og forberedt på en fremtid som avslslave for eliten basert på hennes fruktbarhet. I rød kjole og med ansiktet skjult, mister hun alle rettigheter og blir redusert til en eiendel. Under forstanderinne Lydias strenge tilsyn lærer hun lydighet gjennom brutal indoktrinering. June og hennes venn Moira finner trøst i hverandre og prøver å motstå, men deres fluktforsøk fører til brutale konsekvenser. Senere, i et dystert øyeblikk av overlevelse, blir June en del av de samme grusomhetene hun avskyr. Sammen med en gruppe tjenerinner, må de delta i en seremoniell henrettelse av en mann anklaget for voldtekt. På forstanderinne Lydia sitt signal er det June som foretar det første sparket. Dette markerer hennes motvillige aksept av systemets brutalitet. Innerst inne kjemper June fortsatt for frihet og drømmer om å gjenforenes med datteren Hannah, men hun er fanget i Gileads skremmende virkelighet. Hennes skjebne er tilsynelatende forseglet av Gileads jernhånd, men det er også her, blant tap og fortvilelse, at kimen til opprør begynner å spire.

Mitt navn er Offred

Junes rolle som tjenerinne fører henne inn i komplekse relasjoner som speiler samfunnets mørke realiteter og hennes egen motstand. Likevel er det også i denne rollen at hun danner nøkkelrelasjoner. June blir utplassert hos Fred og Serena Waterford som var sentrale arkitekter i oppbyggingen av Gilead, og hadde lenge forsøkt å få barn uten å lykkes. June får tildelt en ny identitet og går nå under navnet «Offred». Det betyr «av Fred» for å minne alle om at hun er Freds eiendom.

June har en kompleks relasjon til Fred, preget av maktubalanse og manipulasjon. Han utnytter sin posisjon mens han viser falsk omsorg, som skaper en forvirrende dynamikk. Relasjonen mellom June og Serena er preget av antagonisme og sjalusi. Serena, som er drevet av sitt ønske om et barn, svinger mellom å være kald og kalkulerende mot June, og til tider en usannsynlig alliert.

Nick, Waterfords sjåfør og senere June sin elsker, tilbyr June en kilde til trøst, en form for kjærlighet og tilknytning på et kjærlighetsløst sted. Deres forhold utvikler seg til et dypt bånd som står i kontrast til de undertrykkende omstendighetene i Gilead.

Velsignet være frukten

June har eggløsning, og det er tid for den månedlige seremonien som markerer høydepunktet for hennes utnyttelse i Gilead, og av Fred og Serena. June ligger på ryggen i senga, i fanget til Serena som holder henne rundt håndleddene for de skal «være ett». Seremonien er en syklus av ritualiserte voldtekter og strenge religiøse praksiser som skal pågå i tre dager på rad, hver måned frem til June blir gravid. Denne seremonien, dypt forankret i en forvrengt tolkning av religiøse tekster, er ikke bare en fysisk handling, men en psykologisk prøvelse som forsterker Junes følelse av avmakt. Likevel, i ensomheten av sitt eget rom, hvisker hun en stille ed til seg selv – en erklæring av sin identitet: «Mitt navn er June, og jeg har intensjoner om å overleve [egen oversettelse]» (Morano et al., 2017, 53:00).

Tiden går, og June blir ikke gravid. Serena antar at Fred er steril og sier June må gjennomføre seremonien med Nick i tillegg, uten Freds viten. June sier ja. Hun vet at alternativet om hun ikke bli gravid snart er langt verre, i verste fall døden. Til tross for omstendighetene, var dette starten på kjærlighetsforholdet til Nick.

Mayday, appelsiner, Scrabble og horehus

June blir en del av motstandsbevegelsen «Mayday», drevet av ønsket om å overleve og gjenforenes med sin familie, til en bredere kamp mot Gileads undertrykkelse. Hun begynner å se verdi i subtile former for opprør, fra å stjele små øyeblikk av lykke til å engasjere seg i mer direkte former for motstand mot undertrykkerne. Junes møte med den meksikanske ambassadøren og hennes forsøk på å spille med i systemet vender til et desperat rop om hjelp og sannhet – uten å bli hørt. Hun oppdager at det er tjenerinner som er handelsvare for Mexico – ikke appelsiner. Det styrker hennes avsky for Gilead.

Forbudte Scrabble-spill med Fred blir en viktig strategisk arena for innflytelse og informasjon. Den videre avsløringen av horehuset Jezebels sin eksistens med et dypere lag av korrupsjon og utnyttelse; toppet med Freds intensjoner om å gjøre June til sin elskerinne, øker hennes besluttsomhet. June utnytter de mulighetene hun får for å skaffe seg en viss form for makt og innflytelse og blir motvillig Freds elskerinne.

En leder reiser seg - Den røde hærs kall

I et hjerteskjærende øyeblikk står Janine, ei tjenerinne, på kanten av en bro, klar til å ta både sitt og sitt stjålne barns liv i et fluktforsøk fra Gileads grusomheter. June, kalt til stedet, bruker sin overtalelsesevne til å redde barnet, mens Janine overlever sitt eget sprang. For Janines handlinger, kreves det en seremoniell henrettelse gjennom steining utført av alle tjenerinnene. I dette kritiske øyeblikket tar June og de andre et standpunkt av solidaritet og menneskelighet. Med June i ledelsen, utfordrer de Gileads brutale krav ved kollektivt å nekte å utføre straffen. Dette øyeblikket av felles motstand symboliseres da June, etterfulgt av de andre, slipper sin stein i en demonstrativ handling av avvisning. Gjennom denne handlingen av fellesskap og opprør, blir de mer enn bare ofre; de blir en enhet, en hær i motstand. June reflekterer over dette: «De skulle aldri gitt oss en uniform dersom de ikke ville at vi skulle bli en hær [egen oversettelse].» (Skogland et al., 2017, 05:52). Senere ser vi de marsjerer sammen hjem – som den røde hær.

Nicholes redning

June blir gravid med Nick, men nyheter bringer ingen glede. Hun står overfor realiteten av å måtte overlate sitt nyfødte barn til Serena og Fred, og fortsette sin tjeneste i en annen husholdning. Et syklisk mareritt.

Fred og Serena vet at Hannahs velvære er Junes svake punkt, Akillevs' hæl, og de nøler ikke med å utnytte dette. Ved å vise at de har makt over Hannahs skjebne, blir Hannah mer enn et barn; hun blir et våpen for manipulasjon og kontroll av June. Til tross for dette, klamrer June seg til håpet om at Hannahs verdi for Gilead beskytter henne mot fysisk skade. Gjennom en velkoordinert innsats ledet av Marthas, Gileads hushjelpere, blir June og hennes nyfødte datter tilbudt en sjelden sjanse til frihet. Hun overlater barnet til Emily, en annen flyktende tjenerinne, med instruksjoner om å kalle henne Nichole og formidle hennes kjærlighet. June beslutter å bli værende i Gilead, for hennes oppdrag er ikke over.

Muffins og engleflukt

June blir tjenerinne hos Joseph Lawrence, en nøkkelfigur bak Gileads undertrykkende regime, men også en mann med tvil og anger. Han spiller en avgjørende rolle i både Nicholes flukt og en større plan for å redde flere barn fra Gilead, senere omtalt som engleflukten. Junes evne til å se gjennom hans fasade

og appellere til hans bedre natur gjør at de kan mobiliserer motstandsnettverket og andre sympatisører i Josephs husholdning. Muffins, et tilsynelatende uskyldig bakverk, blir et hemmelig tegn på antall barn som skal ut. June mottar overveldende mange muffins og planen utvides, inkludert anskaffelse av et stort fly. I et kritisk øyeblikk ved et skogholt, konfronteres gruppen av en vokter. June tar da en modig beslutning for å beskytte gruppen, en handling som leder til at hun blir skutt. I det hun ligger skadet, vitner hun flyets avgang med barna på nattehimmelen. En liten jente går ut av flyet som har landet i Canada. «Er dette stedet som jeg kan kle meg som jeg vil? [egen oversettelse]» (Barker et al., 2019, 52:45)

Gjenforeningen

June blir tvunget til å ta en pause fra sin aktive rolle i motstandsbevegelsen etter at hun ble skutt. Med hjelp fra uventede allierte, og andre fra motstandsbevegelsen blir hun og med-tjenerinnene innlosjert på en øde gård og holdes skjult.

Oppholdet på gården gir henne tid til å reflektere over sine handlinger og de omfattende konsekvensene på godt og vondt. June og de andre tjenerinnene er ettersøkt, og lever i en konstant frykt for å bli avslørt. I forbindelse med planleggingen av den videre flukten oppdager June at det i nærheten av gården er et «avslappingscenter» for menn som skal ut i krigen. Her er kvinner utplassert for menns forlystelse. Selv om det er avtalt at June og tjenerinnene skal videre, velger June å utsette avreise med en dag. Hun ønsker handling. June og fruene på gården lager en giftblanding som serveres mennene. Dette dristige trekket reflekterer en eskalering av motstandsbevegelsen taktikker, til mer direkte angrep på systemet.

June blir tatt til fange og Nick ber June overgi seg. Han ønsker å holde henne i live. June, Gileads største fiende, er nå endelig tatt. June tortureres for å avsløre de andre tjenerinnenes skjulested, men står imot. Helt frem til de fører June inn på et rom hvor Hannah sitter i et glassbur. Hannah har glemt hvem June er, noe som gjør June svært fortvilet. June får et valg – hun velger Hannah.

June gjenforenes med de andre tjenerinnene og sammen skal de transporteres til et avlssenter. Et senter der de skal være tilgjengelig for seremonien, i stedet for utplassering hos familier. Under transporten får de mulighet til å unnsnippe, fire av tjenerinnene dør, June og Janine greier å rømme og tar fatt på reisen til Chicago der opprørere fortsatt yter motstand til Gilead.

Etter et bombeangrep i Chicago blir June svimeslått. Tilfeldighetene gjør at det er Moira som finner June, og tar henne med på en båt som skal tilbake til Canada. June ønsker ikke å dra dit uten Hannah, ei heller uten hennes med-tjenerinne, men hun er så desorientert at hun blir med. Junes ankomst til Canada er et følelsesladet øyeblikk når hun gjenforenes med Luke og Nichole. June vet at hennes kamp ikke er over; selv i frihet, er hun fast bestemt på å fortsette å kjempe for Hannah, og en verden hvor ingen barn eller kvinner er undertrykt av Gilead.

Skjebnens ironi

Fred blir til slutt fanget av de kreftene han en gang manipulerte, og hans arrestasjon i Canada markerer slutten for ham, da han stilles for retten for sine mange forbrytelser mot menneskeheten. I et forsøkt på å redde seg selv inngår Fred en avtale som ser ut til å tilby han frihet i bytte mot verdifull informasjon. June vil ikke akseptere at Fred skal slippe unna, og ønsker at han møter en mer passende skjebne. Gjennom intrikate politiske manøvrer og hemmelige avtaler, blir Fred lurt til å tro at han kan unnslippe. June får Fred overlevert til et skogsområde utenfor Gilead og Canadas jurisdiksjon – i «ingenmannsland», hvor ingen lands lover kan beskytte Fred.

June fjerner håndjernene, og sier han skal løpe. Hun blåser i en fløyte, og andre, nå frie kvinner fra Gilead utsetter Fred for samme type brutal henrettelse som han indirekte påførte så mange andre. Liket til Fred henges opp på en mur. June kapper av han en finger, og under der han henger skriver hun «Nolite te Bastardes Carborundorum» som er et ikke-ekte latinsk uttrykk som løst kan oversettes til «ikke la jævlene ta knekken på deg».

4. Metode

4.1. Naturvitenskap versus åndsvitenskap, og positivisme debatten

På starten av 1800-tallet ble historiefaget anerkjent som en vitenskap ved universitetene, noe som reiste spørsmålet om hva som kvalifiserer som vitenskap. Denne perioden vitnet til økende anerkjennelse av humaniora – studiet av litteratur, grammatikk, historie og retorikk – som utfordret den tradisjonelle naturvitenskapens dominans (Krogh et al., 2003).

Debatten om vitenskapens mangfoldighet intensiverte gjennom 1900-tallet. Åndsvitenskapene, avledet fra det tyske «Geisteswissenschaft», og samfunnsvitenskapene begynte å krystallisere seg som distinkte domener ved siden av naturvitenskapene. Spørsmålet om metodologisk enhetlighet stod sentralt: Skulle alle vitenskaper benytte den samme hypotetisk-deduktive metoden kjent fra naturvitenskapene, eller finnes det grunn til å anerkjenne at det finnes ulike metoder (Krogh et al., 2003)? Giambattista Vico og Johann Gustav Droysen var blant dem som forfektet at ulike virkeligheter krever ulike vitenskapelige tilnærminger. Vico mente at mens naturvitenskapene studerer den naturgitte virkeligheten, krever historiefaget en forståelse av menneskeskapt virkelighet som involverer menneskelig innsikt og fantasi (Krogh et al., 2003). Droysen understreket skillet mellom å *forklare* og *forstå* (Krogh et al., 2003, s. 106), der han så forståelse som særlig relevant for historievitenskapen (Krogh et al., 2003).

Positivismestrident markerte en sentral epoke i vitenskapsfilosofien midt på 1900-tallet, preget av intens debatt om vitenskapens natur og metodikk. Opprinnelig manifestert i Tyskland og senere i Norge, utfordret denne debatten den vitenskapelige positivismens gyldighet, særlig innen samfunnsvitenskapene og humaniora. Positivismen, rotfestet i Auguste Comtes arbeider, argumenterte for at vitenskapelig kunnskap må baseres på logiske og empirisk verifiserbare påstander, og at naturvitenskapelige metoder var ideelle for alle vitenskaper (Krogh et al., 2003, s.109). Kritikere hevdet derimot at «positivismens tilnærming overså at menneske ikke kan gjøres om til vitenskapelig faktum gjennom naturvitenskapelige metoder fordi mennesket tenker, føler og mener. De viste til at samfunnsvitenskapen og humaniora var en del av virkeligheten de utforsker» (Krogh et al., 2003, s. 114). Hans Skjervheim (1923-1999) introduserte begrepene

deltagar og tilskodar (Krogh et al., 2003, s. 114), og argumenterte for at forskere innen samfunnsvitenskapene ikke bare er observatører, men aktive deltakere i sine studiefelter. Dette påvirket hvordan forskningsspørsmål ble formulert og data tolket, og understreket behovet for metodisk pluralisme – anerkjennelsen av at ulike vitenskapelige disipliner krever tilpassede metodiske tilnærminger (Krogh et al., 2003). Arne Næss og Skjervheim representerte motstridende syn i Norge, hvor Næss kunne tolkes som mer positivistisk. Debatten belyste fundamentale spørsmål om vitenskapelig praksis og etikk, og bidro til å forme moderne samfunnsvitenskapelig og humanistisk forskning (Krogh et al., 2003).

4.2. Hva er hermeneutikk?

Hermeneutikk er studiet av *forståelse* og *fortolkning* (Krogh et al., 2003, s. 214), spesielt fokusert på hvordan vi nærmer oss og tolker tekster, hendelser og kulturelle uttrykk. Denne vitenskapelige tilnærmingen skiller seg markant fra de metodene som benyttes i naturvitenskapene, da hermeneutikken ikke søker objektivitet i tradisjonell forstand, men snarere vektlegger en fenomenologisk tilnærming. Dette innebærer en anerkjennelse av at all forståelse er dypt rotfestet i en tolkningsprosess hvor det individuelle subjektets perspektiv og forforståelser spiller en avgjørende rolle (Krogh et al., 2003). Fenomenologien, som danner grunnlaget for denne tilnærmingen, fokuserer på subjektets direkte erfaringer og bevisstheten om disse erfaringene som fundamentale elementer i oppbyggingen av kunnskap. Friedrich Schleiermacher, kjent som hermeneutikkens far, utvidet hermeneutikken virkeområde ved å inkludere både språklige og psykologiske elementer i tolkningsprosessen, understrekkende en iterativ tilnærming der tolkerens forståelse kontinuerlig justeres (Krogh et al., 2003, s. 228-229). Wilhelm Dilthey utvidet bruken av hermeneutikken til alle humanvitenskapene, (Krogh et al., 2003).

4.2.1. Sentrale konsepter, sirkel, horisont og forforståelse

I hermeneutikken er det en grunnleggende forståelse at alt vi uttrykker eller foretar oss er en form for tolkning. Dette inkluderer vår interaksjon med, og respons på, både skriftlige tekster og vår bredere sosiale og kulturelle verden. Bevisst og ubevisst, er vi konstant engasjert i tolkning av verden rundt oss. Hermeneutikken gir oss verktøy for å bli mer bevisst på disse prosessene, slik at vi kan utforske og forstå de underliggende mekanismene i våre egne tolkninger og selvpoppfatninger. Gjennom hermeneutikk kan vi dyptgående analysere og oppnå

innsikt i hvordan vi tolker både den eksterne verden og våre egne indre tanker og følelser. Ved å anvende hermeneutiske prinsipper kan vi avdekke lag av mening som påvirker vår oppfattelse og interaksjon med verden, noe som bidrar til en rikere forståelse av både oss selv og de kulturelle og historiske kontekstene vi navigerer i (Krogh et al., 2003).

En av de mest innflytelsesrike navnene innen hermeneutikken, Hans-Georg Gadamer, utdypet betydningen av *forforståelse* og *fordommer* (Krogh et al., 2003, s. 244) i fortolkningsprosessen. Ifølge Gadamer er fordommer en forutsetning for å forstå fortiden (Krogh et al., 2003, s. 245). Gadamer forstår fordommer skiller seg fra den negative konnotasjonen ordet ofte har. For ham er fordommer ganske enkelt våre tidligere dømmekraft og antagelser som former vår oppfatning og forståelse. Disse fordommene, ifølge Gadamer, er arvet gjennom vår kulturelle og historiske tradisjon og er uunngåelige elementer i vår forståelsesprosess (Krogh et al., 2003, s. 244). Forforståelse refererer til alle våre tidligere kunnskaper, erfaringer og kulturelle forståelser som vi bærer med oss inn i en tolkningsprosess (Krogh et al., 2003, s. 244). Gadamer argumenterer for at forforståelse ikke bare er uunngåelig, men også nødvendig for at forståelse i det hele tatt skal være mulig. Denne forforståelsen bestemmer hvordan vi nærmer oss en tekst eller et fenomen og styrer vår oppmerksomhet mot bestemte aspekter av det vi studerer. Forforståelsen er ikke statisk; den endres og utvikles gjennom nye erfaringer og informasjon (Krogh et al., 2003). For eksempel, hvis vi møter en person i en konfliktsituasjon, kan våre tidligere opplevelser farge vår oppfatning av denne personen. Senere, hvis vi ser personen i en mer positiv sammenheng, kan dette endre vårt bilde av personen og dermed også vår forståelse.

Den hermeneutiske sirkel (Krogh et al., 2003, s. 224), opprinnelig utviklet for å tolke bibelske og klassiske tekster, fremmer en systematisk forståelse ved å vekse mellom tekstens deler og tekstens helhet, hvor forståelsen av hver del påvirkes av og påvirker helheten. Gadamer og Heideggers teori utvider den hermeneutiske sirkelen til å inkludere leseren selv i sirkelen. Ved dette «får vi en tanke om at forståelse av teksten er preget av leserens fordommer, og forforståelse» (Krogh et al., 2003, s. 246). Denne utvidelsen betyr at det er leseren, med sine fordommer, som tolker teksten ut fra del-helhet, som igjen skaper en leser med reviderte fordommer (Krogh et al., 2003, s. 246). Gadamer definerer ikke hermeneutikk

som en metode, men snarere en grunnleggende disiplin for forståelse (Krogh et al., 2003, s.239). Gadamer overtar teorien om forforståelse fra sin læremester Martin Heidegger, de mente at vår forforståelse utgjør en helhet, og at det ikke var mulig å ha full oversikt over denne helheten. Begrepet *horisont* (Krogh et al., 2003, s. 247) ble derfor innført for å beskrive at det ikke var mulig å ha den totale oversikten, i tillegg kan forståelseshorisonten endre seg (Krogh et al., 2003, s 248). Horisont blir også inkludert i den hermeneutiske sirkelen, og den blir da «et forhold mellom to horisonter» (Krogh et al., 2003, s 248), leserens horisont og verkets horisont. «Forståelse innebærer altså at to horisonter som er bestemt av hver sin periode, nærmer seg hverandre» (Krogh et al., 2003, s 248).

Gadamer introduserer også ideen om *horisontsammensmelting* (Krogh et al., 2003, s 248), som beskriver hvordan vår personlige horisont (våre forforståelser og fordommer) og objektets horisont (historisk og kulturell kontekst) møtes og smelter sammen i forståelsesprosessen. «Leseren justerer sin horisont ved å trenge dypere inn i verkets opprinnelige forestillingsverden» (Krogh et al., 2003, s. 248). Gadamer påpeker at selv om horisonten endrer seg betyr ikke det at vi først og fremst får større innsikt i oss selv.

Hermeneutikken tilbyr en rik tilnærming til vitenskapelig og filosofisk forståelse, som spenner over alt fra klassisk teksttolkning til moderne sosiale vitenskaper. Ved å forstå og reflektere over mekanismene i den hermeneutiske sirkel og konseptene om forforståelse og horisontsammensmelting, kan forskere nærme seg verden med en mer informert og nyansert forståelse (Krogh et al., 2003). Humaniora er og blir en vitenskap, der vi streber etter å forstå teksten, ikke oss selv (Krogh et al, 2003, s. 249).

4.3. Kilde og kildekritikk

Til denne oppgaven har vi valgt hele TV-serien *The Handmaid's Tale* (Miller et al., 2017–d.d.), som er en filmatisering av boken med samme navn skrevet av Margreth Atwood. TV-serien hadde premiere april 2017, og det har kommet 5 sesonger med totalt 56 episoder. En sjette og siste sesong er ventet i løpet av 2025. Sesong 1 bygger på boken, og øvrige sesonger er en «spinn off¹». Vi har søkt etter studier som er gjort med utgangspunkt i boken eller TV-serien, og finner

---

¹ Et begrep som ofte brukes for å produsere noe nytt basert på bøker, film, karakterer o.l.

i hovedsak temaer innen feminisme, storytelling, religion, abort o.l. Det er ikke gjort funn av studier som utforsker hvordan June blir en motstandsleder.

For utforskningen av den fiktive karakteren June har vi valgt å ikke lese boken og kun bruke TV-serien som kilde, da vi ønsket å se utviklingen av karakteren June som lederskikkelse over tid. Dette gir en konsistent og uniform kilde. Det faktum at den første sesongen av serien er basert direkte på romanen, tar de påfølgende sesongene serien i nye retninger. Atwood har selv vært med som manusforfatter av TV-serien. Dette gir serien en form for litterær legitimitet, samtidig som den tilbyr en rikere tekstmasse for analyse av lederskap og motstand. Alle episodene ble sett over en periode på 2 måneder, som resulterte i ca. 70.000 ord i notater. Notatene beskriver handlingen som skjer, og danner grunnlaget for biografien. Å skrive en egen biografi basert på serien gir en unik og personlig tolkning av June. Dette kan påvirke hvordan June presenteres, da biografien er utelukkende på egne tolkninger og ikke støttet av eksterne kilder.

Det teoretiske rammeverket som er anvendt er valgt med utgangspunkt i pensum. Nietzsche (1885/2011), Machiavelli (1532/2007) og Weick (1995) representerer ulike filosofiske og organisatoriske perspektiver som sammen skal bidra til å svare ut hovedproblemstillingen. Vi har i tillegg trukket inn andre sekundær kilder for å utdype vår forståelse av problemstillingene.

Videre er vi oppmerksomme på at Machiavelli og Nietzsche skrev i andre tidsperioder. Machiavellis verk preges av renessansens politiske intriger, mens Nietzsches filosofi er formet av 1800-tallets kulturelle omveltninger. Steinsholts (2009) og Bjartveits (2004) bidrag gir nødvendig kontekst og hjelper oss å unngå forenklete tolkninger av primærtekstene. Weicks (1995) teori som *sensemaking* er utviklet for moderne organisasjonsstudier og må vurderes kritisk i konteksten av karakteren June Osbourne.

Vår tolkning av June som en lederskikkelse er farget av våre egne erfaringer, vårt verdenssyn, og våre reaksjoner på seriens fremstilling av undertrykkelse og motstand. Vi benytter en tilnærming som er dypt forankret i hermeneutikken og som understreker viktigheten av kontekst, subjektivitet og den iterative naturen av forståelse. Dette aspektet av hermeneutikken, subjektivitetens uunngåelighet i tolkningsprosessen, er vesentlig for å forstå og reflektere over våre analytiske

tilnærminger og konklusjoner. Den hermeneutiske tilnærmingen aksepterer at en fullstendig objektiv samfunnskritikk er umulig, gitt at alle fortolkninger er subjektive og kontekstavhengige. I vår analyse av June og hennes rolle i *The Handmaid's Tale* er det derfor viktig å forholde seg kritisk til ideen om objektivitet og erkjenne at vår analyse er en fortolkning basert på våre *horisonter* og *fordommer*.

4.4. Vår forforståelse

At vi tidligere hadde sett TV-serien påvirket vår forståelse av karakteren June Osborne. Vår *horisont* og *fordommer* var preget at vi oppfattet henne som kvinne som levde, for oss, et normalt liv, styrt av sunn fornuft og personlige valg, fremfor opportuniste eller vold. Vi hadde forstått at hun var en fanget kvinne, en mor frarøvet sitt barn, samt en hustru, hvis mann var på flukt eller død. Vi så henne som en karakter med et voldsomt hat rettet mot de som holdt henne fanget og hadde satt henne til rollen som avslave, som de sterkeste årsakene til at hun gjorde motstand.

Det er viktig å anerkjenne at serieskaperne, manusforfatterne, og Atwood selv, bringer med seg personlige og kulturelle forforståelser som former seriens innhold og karakterenes utvikling. Dermed er vår tolkning av June et resultat ikke bare av seriens narrative strukturer, men også av de bredere samfunnsdiskusjonene som serien påvirker og påvirkes av. I tråd med hermeneutisk tradisjon, anerkjenner vi at våre egne fordommer og horisonter spiller en kritisk rolle i vår tolkningsprosess. Ved å anerkjenne og utfordre våre forforståelser, og ved å omfavne hermeneutikkens fenomenologiske rammeverk, kan vi oppnå en dypere og mer nyansert forståelse av June Osbornes karakter, hvor målet er å forstå de komplekse lagene av mening, og hva som gjør at hun reiser seg og blir en motstandsleder.

5. Drøfting

5.1. Delproblemstilling: I hvilken grad drives June av viljen til makt?

5.1.1. Teoretisk grunnlag

Friedrich Nietzsche (1844-1900) ønsket å bli husket som menneskets største lærer. Han provoserte for å få oss til å tenke selv, og kjempet for en indre dannelse som ikke ville føre til utvortes barbari. Gjennom hans verk *Slik talte Zarathustra* forsøkte han å skape en verden som han selv ønsket å leve i (Steinsholt, 2009, s. 5-7).

I Zarathustras lære er det tre hovedkonsepter. *Overmenneske*, *vilje til makt*, og læren om den *evige gjenkomst*. Her trekkes frem de to første hovedkonseptene. *Overmennesket* kommer fra ideen om at «Gud er død» og vi må skape individuelle verdier ut fra vårt eget livsperspektiv vi innrømmer å ha skapt selv (Steinsholt, 2009, s. 448-449). At godt og ondt er menneskelige fenomener og ikke fra en verden utenfor vår egen. Det handler om hvem er jeg, og hvem er jeg i stand til å bli. Ifølge Nietzsche finnes ingen objektive årsaker eller meninger knyttet til vår eksistens (Steinsholt, 2009, s.448). Som Bjartveit (2020, s. 77) sier: «Vi konstruerer virkeligheten i en kompleks og kaotisk verden, og individet er knutepunktet som alle konstruksjoner og meninger knyttes til». *Overmenneske* er et menneskelig ideal som går gjennom tre metaforiske forandringer – kamelen, løven og barnet –for å overvinne de rådende moralske verdiene, skape sine egne og realisere ens eget selv (Steinsholt, 2009).

Vilje til makt er en ekspansiv selvrealisering, noe vi makter å gjøre (Morsing, 2008, referert i Steinsholt, 2009, s. 443). Det er en bevegende og lekende kraft om å overvinne seg selv, hvor dyp vilje til makt holder kritikk, og det å skape verdier i gang (Steinsholt, 2009, s. 445). Vilje til makt og sannhet har et nært forhold, og kan betraktes som en prosess hvor vi skaper sannheter (Kain, 2009, referert i Steinsholt, 2009, s. 448). Overmennesker er kunnskapsrike krigere som våger å kjempe med sine egne tanker. Som strever mot den høyeste konsentrasjonen av makt, og har nok makt til å skape en fullkommen verden (Steinsholt, 2009, s. 418, 458).

5.1.2. Drøfting

Kamelen – Underkastelse og indre styrke

Den første metaforiske forvandlingen, kamelen, utforsker et åndelig stadium hvor individet tar på seg og bærer byrden fra sin kultur og sitt samfunn. Vi hengir oss til «du skal». (Steinsholt, 2009, s. 436; Nietzsche, 1885/2011, s. 29). Stadiet karakteriserer en form for aksept og underkastelse.

I det dystopiske samfunnet Gilead lever June under ekstreme betingelser som tjenerinne. Hennes tidlige handlinger og holdninger reflekterer en form for aksept og underkastelse, eller en resignasjon ovenfor hennes situasjon. June bærer de tunge byrdene ved at hun utfører sine plikter som samfunnet pålegger henne, og prøver å finne små måter å overleve på. I et dystert øyeblikk av overlevelse, blir June en del av de samme grusomhetene hun avskyr. At hun foretar det første sparket ved en kollektiv seremoniell henrettelse, markerer nettopp dette. Hun går også gjennom tapet av sin familie, sin identitet, og sin frihet, noe som også er tungt. Samtidig som hun utsettes for svært grove overgrep, både fysisk og psykisk. Tilpasningen er ikke uten indre konflikt. Hun velger å ta på seg og bære byrdene, samtidig som hun finner en indre styrke til å bryte fri fra og overvinne disse. June viser en bemerkelsesverdig styrke og tålmodighet, og er villig til å utholde mye. Dette viser de komplekse lagene av kamelstadiet. Det er ikke bare en metafor som symboliserer underkastelse, men også den indre styrken som er viktig for å kunne forstå og kritisere de eksisterende verdiene (Steinsholt, 2009). Uten denne perioden ville ikke opprøret mot undertrykkelsen (som løven symboliserer) og skapelsen av nye verdier (som barnet representerer) være mulig.

Løven – Mitt navn er June

Den andre metaforiske forvandlingen, løven, utforsker et åndelig opprørsk stadium hvor individet sier «nei» til den etablerte ordenen, og avviser de ytre pålagte verdiene for å skape plass for sin egen uavhengighet og frihet. Individet frigjøres fra de byrdene som kamelen har båret. Løven viser en kritikk til, og en avvisning av de etablerte verdiene som er et viktig steg for å kunne omvurdere verdiene (Steinsholt, 2009, s. 436).

June, i ensomheten på sitt eget rom, hvisker en stille ed til seg selv. En erklæring av sin sanne identitet som June, og avviser navnet «Offred» som symboliserer at

hun er eiendom. Dette markerer starten på hennes kamp for sin egen vilje, identitet og verdier. Sitt eget selv; som fanger essensen i sitatet: «Kastet ut i en verden tom for mening, skaper du din egen verden, og derved skaper du seg selv.» (Bjartveit, 2020, s. 78). June inkarnerer løvens kraft og mot, og en dypere livskraft motiverer henne. «Hungrende, voldsom, ensom, gudløs: slik vil løveviljen seg selv.» (Nietzsche, 1885/2011, s. 115). Hun bryter ned de gamle «du skal»-verdiene og forbereder grunnen for skapelsen av nye (Steinsholt, 2009).

June blir en del av motstandsbevegelsen «Mayday». Hun begynner med subtile former for opprør ved å stjele små øyeblikk av lykke til å engasjere seg i mer direkte former for motstand. Hennes møte med den meksikanske ambassadøren starter med at June forsøker på å spille med (som kamelen), som deretter vender til et desperat rop om hjelp og sannhet uten å bli hørt (som løven). Når hun i tillegg oppdager at det er tjenerinner, ikke appelsiner, som er handelsvare for Mexico, styrker dette hennes avsky for de etablerte verdiene. Junes forsøk på handling, og denne avskyen viser hvordan hun overkommer sine egne begrensninger og avviser de ytre pålagte verdiene (Steinsholt, 2009).

Barnet – Håp, kjærlighet og fellesskap

Den tredje og siste metaforiske forvandlingen, barnet, utforsker et åndelig stadium som symboliserer en ny begynnelse. Med barnet kommer en gjenoppdagelse av uskyld. En tilstand av lekenhet og kreativitet (Steinsholt, 2009, s. 439).

Omskapelse av verdier er en løpende overskridelse, og henter sin drivkraft fra en kritisk og kreativ vilje til makt; som er nødvendig for å skape egne verdier (Steinsholt, 2009, s. 446).

Hendelsen på broen, der June overtaler Janine til ikke å ta sitt eget og barnets liv, etterfulgt av hendelsen der June leder de andre tjenerinnene i et kollektivt opprør ved å nekte å steine Janine, markerer henne som en lederskikkelse i motstanden mot Gilead. Ved å avvise de brutale straffemetodene, og bli brukt som et redskap for deres egen brutalitet, så sier hun «nei» som løven til de etablerte verdiene og autoritetene i tråd med Nietzsches filosofi (Steinsholt, 2009). Gjennom å lede de andre tjenerinnene i avvisningen av å utføre steiningen, begynner June å skape en ny verdi blant tjenerinnene: solidaritet mot undertrykkelse. Nietzsche snakker om behovet for å skape nye verdier etter å ha avvist de gamle (Steinsholt, 2009, s.

444), og i dette øyeblikket bidrar June til å skape en følelse av enhet og fellesskap. Junes evne til å inspirere solidaritet og enhet blant tjenerinnene, og å motivere til kollektiv motstand, illustrerer hvordan mindre handlinger kan vokse til en større bevegelse. Som beskrevet i biografien; gjennom denne handlingen av fellesskap og opprør, blir de mer enn bare et offer; de blir en enhet, en hær i motstand. June reflekterer over dette når tjenerinnene marsjerer hjem. «De skulle aldri gitt oss en uniform dersom de ikke ville at vi skulle bli en hær (egen oversettelse).» (Skogland et al., 2017, 05:52). Nietzsche verdsetter de som kan overvinne de etablerte normene og inspirere andre til å gjøre det samme (Steinsholt, 2009), noe June klart oppnår her.

Etter hvert som June beslutter å sende datteren Nichole til frihet, mobiliserer andre for å kjempe mot Gilead og organiserer flukten av barna, begynner hun å legge grunnlaget for nye verdier basert på håp, kjærlighet, og fellesskap. Det representerer ikke bare en handling av motstand, men også en bevisst handling for å skape en ny verdi: barnets rett til et fritt liv, beskyttet fra undertrykkelse. June omformer de tidligere lidelsenes «tilfeldige aspekter» til en ny virkelighet, som kan ses som en frigjørende kraft ikke bare for de involverte barna, men også for henne selv og de andre tjenerinnene. Dette kan tolkes som en manifestasjon av barnets frie og skapende energi, i tråd med Nietzsches filosofi (Steinsholt, 2009). «Og den som må være en skaper av det gode og det onde: sannelig, han må først være en ødelegger og knuse verdier. Slik hører det største onde til den største godhet; men denne er den skapende.» (Nietzsche, 1885/2011, s. 129). Handlingene bærer i seg kimen til barnets fase, hvor det ikke kun er snakk om å ødelegge det gamle, men å bygge noe nytt og verdifullt (Steinsholt, 2009). Handlingen bryter radikalt med Gileads verdier, og setter et eksempel på en ny verdi som June skaper og forsvaret.

I det June blir skutt og ser flyet med barna ta av, ligger det en dyp gjenoppdagelse av håp, ikke bare for hennes egen del, men også at frihet er mulig for hennes datter Hannah. Til tross for hennes personlige offer, representerer dette øyeblikket en seier. En bekreftelse på at endring er mulig, og at hennes handlinger har hatt en konkret, positiv effekt. Videre, i scenen der et barn spør om å kle seg fritt etter ankomsten til Canada, fanges essensen av frihet og en ny begynnelse i barnet i Nietzsches forstand. Øyeblikket fanger en ren uskyld og glede ved friheten, noe som representerer en ny begynnelse, fri fra Gileads tyranni. Det

illustrerer den rene potensialiteten for nye begynnelse og evnen til å skape og leve etter nye verdier, noe som er kjerneelementer i barnets fase (Steinsholt, 2009).

Vilje til makt

Ifølge Nietzsche (1885/2011, s. 29) er det «den sterke, bærevillige ånd fylt av ærefrykt [...], som ønsker å bli lastet tungt. [...] Slik at jeg kan ta det på meg og fryde meg over min styrke.» Som kamelen kneler ned er ikke byrdene June blir lastet med fylt av ærefrykt, og hun fryder seg ikke over sin styrke med byrdene hun bærer. Det er ikke en åndelig ønsket og villet handling uavhengig av ytre omstendigheter. June må omfavne livet med dets iboende utfordringer og lidelser på en ny måte som en reaksjon rettet mot overlevelse. Hun streber i håpløsheten, og leter etter en vei ut.

«Livet er bare lidelse – slik taler andre og lyver ikke: så sørg da for at *deres* opphører! Så sørg da for at det liv som bare er lidelse, opphører!» (Nietzsche, 1885/2011, s. 51). Med sin dypere forståelse av systemet hun lever under våkner rovdycet i June. Løven som skal skape seg frihet og rett til ny skapelse; hvor opprør er slavens fornemhet (Nietzsche, 1885/2011).

Junes opprør kommer i ulike former. Vi har sett at i håpløsheten starter hun sin selvrealisering med å ta tilbake sin identitet som June. Videre bidrar June til å skape en følelse av enhet og fellesskap blant tjenerinnene og verdien om solidaritet mot undertrykkelse skapes. Hun legger grunnlaget for nye verdier basert på håp, kjærlighet og fellesskap gjennom organiseringen av flukten av barna. Nietzsche (1885/2011, s. 19) skriver at «det er på tide at mennesket stikker seg ut sitt mål. Det er på tide at mennesket planter frøet til sitt høyeste håp.» Gjennom sine handlinger planter June håpets frø om at frihet er mulig. Hun viser en skapervilje som en ekspansiv selvrealisering innenfor det hun makter å gjøre, i tråd med Morsings (2008, referert i Steinsholt, 2009, s. 442) tolkning av Nietzsches filosofi.

Gjennom sine handlinger og motivasjon viser June ulike karakteristika som reflekterer en underliggende vilje til makt. Hun viser tydelig bruk av sin egen kraft for å skape endring, både for seg selv og andre som gir inntrykk av at hun drives av viljen til makt. Nietzsches begrep om vilje til makt er en personlig og

åndelig drivkraft rettet mot skapelsen og selvutvikling. Sett fra andre perspektiver som overlevelse, kjærlighet og hevntanker kan argumentasjonen for at June ikke drives av viljen til makt ta en annen form.

Overlevelse, kjærlighet og den syke viljen

Overlevelse krever at alle inntar sin tildelte plass i den nye samfunnsorden som styres av religiøse fanatikere. I Junes tilfelle er byrdene pålagt, og hennes reise representerer også en desperat kamp for overlevelse og bevarelse av menneskeverd. Dermed blir Nietzsches konsept om vilje til makt og selvovertvinnelse problematisk i Junes situasjon. Hennes handlinger og motivasjon kan sees som drevet av en nødvendighet for å respondere på de umiddelbare truslene og undertrykkelsen. Situasjonene tvinger June til å ta standpunkt for sin egen og andres overlevelse. Hennes fokus kan tolkes som primært rettet mot selvbevaring og beskyttelse av andre, heller enn en åndelig søken for personlig vekst og utvikling.

Junes selvpålagte oppdrag og selvooppofrelse kan indikere at hun videre er drevet av en følelse av ansvar og en dypt rotfestet overbevisning om at hun må gjøre det hun opplever som rett, selv om det innebærer personlig risiko og tap. Hennes kjærlighet for datteren Hannah hun fikk før Gileads tid, og datteren Nichole som hun fikk senere, viser å være en sentral drivkraft for hennes handlinger. Vi kan undres over hva June ville brukt sitt liv på i en situasjon hvor hun også hadde klart å befri Hannah, og hele familien hadde vært samlet i Canada. Hadde Gilead bare vært et vondt fjernt minne, og hun hadde gått tilbake til en fri normal hverdag slik det en gang var? Eller ville hun fortsatt å inspirere og kjempe for friheten for de hvor frihet er en fjern drøm?

Videre fremstår det ofte at June er drevet av et ønske om hevn, spesielt i hennes konfrontasjoner med Gileads ledere. Ved redningen av barna ga hun uttrykk av tilfredsstillende ved å skade Gilead hvor det gjør mest vondt – nemlig frigjøring av barna – som er fruktene Gilead verdsetter høyest. Hun uttrykker ofte hvor mye hun hater enkelte, og flere ønsker hun skal brenne. Av handlinger for Junes vilje til hevn kan vi trekke frem to eksempler. I det ene oppdager June et «avslappingssenter» for menn som skal ut i krigen, og kvinner er utplassert for menns forlystelse. June ønsker handling, og ved å få laget en giftblanding tar hun

livet av dem. Det andre eksempelet er når June får Fred overlevert til et skogsområde, og sammen med andre, nå frie kvinner, utsettes Fred for samme type brutale henrettelse han indirekte påførte så mange andre.

Disse to planmessige handlingene tyder til å være mer drevet av hatets lidenskap. Denne formen for utvortes barbari var ikke det Nietzsche kjempet for i sin filosofi (Steinsholt, 2009, s. 7), og June tyder ikke på å være det menneskelige idealet som Nietzsche beskriver som *overmennesket* (Steinsholt, 2009).

Handlingene kan oppfattes som et tegn på det Nietzsche kaller *hevners ånd* (Nietzsche, 1885/2011, s. 156). En syk vilje, og «en vilje til hevn søker kun etter å straffe fortiden, mens en skapende vilje forsøker å forvandle fortidens tilfeldige aspekter til noe nytt, som i neste omgang forvandler og forløser mennesket» (Steinsholt, 2009, s. 454). Ved å innlemme Nietzsches konsept om *hevners ånd* og den syke vilje får vi en mer kompleks forståelse av hennes karakter og handlinger. June viser at hun har kapasitet for ondskap gjennom hennes trang til hevn. Det skapes en indre konflikt hvor June må balansere mellom overlevelse og en dypere draging mot destruktive handlinger.

5.1.3. Delkonklusjon – Vilje til makt og ny forståelse

Basert på drøftingen kan vi konkludere med at June delvis drives av *vilje til makt*. Hennes reise fra underkastelse til aktiv motstand og skapelse av nye verdier gjenspeiler Nietzsches konsept om personlig og åndelig utvikling, til tross for at starten på reisen var ufrivillig. Likevel er hennes brutale handlinger også dypt forankret i umiddelbare behov for overlevelse, kjærlighet til hennes barn, og ønske om hevn; noe som tyder på at June ikke er et *overmenneske* i Nietzsches forstand. Hatets lidenskap viser at hun ikke er helt fri fra Gileads moral og verdier. Dette indikerer at Junes drivkraft er multifasettert, hvor viljen til makt er en viktig, men ikke eneste komponent.

Ny forståelse

Gjennom de tre metaforiske forvandlingene – kamelen, løven, og barnet – fra Nietzsches filosofi får vi en dypere forståelse av Junes reise og transformasjon i møte med Gileads undertrykkende regime. Et regime hvor fanatikere legitimerer handlinger som Guds vilje, mens June mulig opplever at Gud er død. På ulike måter reflekterer June Nietzsches idé om at moral og verdier er menneskeskapte og derfor kan og bør rekonstrueres. Der vi tidligere så June som en fanget kvinne

som gjorde motstand bare på grunn av hat, har vi gjennom vår sirkelvandring fått en ny forståelse som viser oss at motstanden til June også kommer fra andre drivkrefter som å skape nye verdier. Dette gir en ny en ny dimensjon til hvordan vi forstår vilje til makt, hvor destruktive og konstruktive impulser kan, og trolig må, sameksistere for å kunne drive frem personlig og kollektiv endring.

5.2. I hvilken grad viser June løvens kraft og revens kløkt?

5.2.1. Teoretisk grunnlag

Niccolò Machiavelli (1469-1527) var en fremtredende byråkrat fra Firenze, og blir kalt realpolitikkens far. I boken *Fyrsten*, fra 1532, forsøker han å beskrive hva som skal til for å komme til makten, og beholde den. Boken forteller at ledere må ta utgangspunkt i hvordan verden ser ut, ikke hvordan den kan bli. På grunn av virkemidlene som beskrives har Machiavelli også blitt sett på som ondskapens læremester. Machiavelli beskriver at mennesker er mer enn bare god, og for å være i en maktposisjon må man mestre krigskunsten i en hensynsløs verden (Machiavelli, 1532/2007). Han stiller spørsmålene: «Hvordan lede i en verden der ikke alle interesser trekker i samme retning? Hvordan lede hvis mennesket først og fremst jobber for egeninteresse? Hvordan lede dersom mennesket er både godt og slett?» (Bjartveit, 2020, s. 118)

Ifølge Machiavelli (1532/2007, s. 107) er loven og maktens våpen de to måtene å kjempe på. Loven er særegent for menneske, og makten for dyret. Menneskets fortrinn holder seg ikke i lengden, du trenger også dyrene, med løven og reven som forbilder. En vellykket leder må være slø nok til å unngå snarer, og sterk nok til å skremme ulvene (Machiavelli, 1532/2007, s. 108). Løven symboliserer styrke og mot, og kjennetegnes ved energi, aktivitet og aggressivitet. Reven symboliserer kløkt, og lurhet, og kjennetegnes i å være gatesmart, manipulere sosiale dynamikker til egen fordel, og planlegge flere trekk fremover (Bjartveit, 2004, s. XX-XXIII). En som ønsker å beholde makten må bruke tiden godt, og spesielt i fredstid. En som er lat, eller har forakt for krigskunsten, vil med stor sannsynlighet miste makten. Man må være en mester (Machiavelli, 1532/2007, s.94-95). *Virtù* er et begrep fra Machiavelli, og defineres som kraft og styrke. «Det innbefatter beslutsomhet, hensynsløshet og mot, men også kløkt og evnen til å forstå mennesker» (Bjartveit, 2004, s. XVIII). *Virtù* består av både mennesket og dyret. Man må mestre løven og revens kampformer, og med *virtù* kan vi påvirke og angripe *fortuna*, som står for tilfeldighetene, og det komplekse i

alle situasjoner (Bjartveit, 2004). «Du kan aldri bli så dyktig at du behersker og forutser alle aspekter i situasjoner» (Bjartveit, 2004, s. XXI) – «likevel vil jeg til den frie viljes forsvar hevde at forsynet bare er herre over halvparten av våre handlinger, mens den øvrige halvpart er overlatt til oss selv» (Machiavelli 1532/2004, s. 101).

5.2.2. Drøfting

Nietzsches konsept om vilje til makt, og Machiavellis perspektiver på makt gir interessante innsikter om hvordan disse filosofene forstår og verdsetter makt. Mens Machiavelli setter søkelys på de praktiske aspektene ved maktutøvelse, utforsker Nietzsche den dypere prosessen med personlig forandring og skapelsen av nye verdier. Begge bruker løvens kraft som symbol. Nietzsches løve avviser de ytre pålagte verdiene og er et skritt mot å skape nye verdier. Machiavellis løve er en del av en dualitet (rev og løve) som er nødvendig for å navigere i det politiske landskapet. Fra drøftingen om vilje til makt konkluderte vi med at Junes skapervilje er mer sammensatt enn ønske om personlig utvikling. Uavhengig av drivkraft må June navigere i det politiske landskapet i Gilead; hun må mestre dyrene og tilpasse seg i et kaotisk og uforutsigbart landskap. I Gileads totalitære styre, og dets nye lover er det en atmosfære av frykt og lydighet. June har i utgangspunktet ingen lederambisjoner, og i hennes rolle er det lagt opp til at hun ikke skal kunne lede noe som helst. June ønsker å overleve, og en dag redde datteren Hannah fra Gileads klør. Å mestre overlevelseskunst under forstanderinnen Lydia når hun skulle indoktrineres til tjenerinne er en ting. Men skal hun komme i posisjon i den stadig mer hensynsløse verden for å redde Hannah, og være en nyttig brikke i motstandsbevegelsen, må hun mestre krigskunsten, ifølge Machiavelli (1532/2007). Machiavelli (1532/2007) trekker frem at grusomheter er både godt og slett. At mennesker er mer enn bare god, og at «for en mann som vil alltid bekjenne seg til det gode, må jo gå til grunne blant så mange som ikke er gode.» (Machiavelli, 1532/2007, s. 98). Som tjenerinne etablerer June komplekse relasjoner som speiler samfunnets mørke realiteter. Hun må utvikle dyrenes kampformer, og bli mer enn bare god for å ikke gå til grunne slik Machiavelli (1532/2007) beskriver.

Ikke la jævlene ta knekken på deg

Tiden hos familien Waterford ender med både et hus, og ekteskap i ruiner. June omplasseres til en ny elitefamilie, familien Lawrence, under navnet «Ofjoseph».

Ved ankomsten til Joseph Lawrences hus, gjenkjenner June og Joseph hverandre fra Nicholes redning. Joseph aner trøbbel, og med et lurt smil benekter June eventuelle vanskeligheter. Junes idé om engleflukten som skjer under tiden hos familien Lawrence har sitt opphav fra anger, hevntanker, og omtanke for andre. June, fylt av raseri, drapsfantasier og drapsforsøk på grunn av «Ofmatthews» (Junes gravide med-tjenerinne) forræderi. «Ofmatthew» var en tyster som resulterte i en henging, og at Junes datter, Hannah og familien hun er i, har måtte flytte. Langtids isolasjon på sykehuset, med en bristende psyke, og tærende håp, blir barnet til «Ofmatthew» født. På dødsleiet til «Ofmatthew» innrømmer June sin nye plan om å få barna ut.

Machiavelli (1532/2007, s. 112-113) hevder at man ikke kan være alene om en sammensvergelse, og medhjelpere må velges blant de man tror er misfornøyde. Gjennomføring av engleflukten kan ikke oppnås alene, og krever samarbeid og støtte fra andre. June har lært husets hemmeligheter, og hun er direkte i de første forsøkene i å overtale tjenestepersonellet og Joseph til å hjelpe. Hun får avslag for frykten er for stor, og June må ta i bruk andre virkemidler. Hun får tak i informasjon om alle barn og tjenerinner i distriktet. Med revens list spiller hun på andres følelser. Kvinnene får informasjon om barna de fikk før Gilead, og June får medhjelpere til engleflukten. Dette viser hvordan makt er avhengig av sosiale byttehandler (Bjartveit & Kjærstad, 1996, s. 159-160), og ved hjelp av relasjonen hun har bygd, og verdien av informasjonen hun har å tilby, bruker hun maktens første grunnelement, *avhengighet* (Bjartveit & Kjærstad, 1996, s.158). Som vi så under drøfting av vilje til makt, var engleflukten en bevisst handling med skapelse av nye verdier, og hvordan de tidligere lidelsenes «tilfeldige aspekter» omformes til en ny virkelighet (Steinsholt, 2009). Maktens andre grunnelement er evnen til å skape nye sannheter; *definere virkeligheten* (Bjartveit & Kjærstad, 1996, s. 163). June konstruerer sin virkelighet, sin subjektive sannhet (Bjartveit, 2020) om barnas rett til et fritt liv. Hun handler med kraft, mot, og kløkt for å overbevise andre, om at dette er det rette å gjøre, som løven og reven (Bjartveit, 2004)

Under planleggingen møter de sammensvergelses og mistenksomhet utenfra. June har ikke blitt gravid. Den månedlige seremonien gjennomføres normalt ikke, for Joseph er en angrende arkitekt av Gilead, og hans kjærlighet for sin syke kone er større. Ved å bruke sin forståelse av omgivelsens mistenksomhet, som reven,

omdefinerer June seremonien som en nødvendig jobbtransaksjon. Personlige følelser må underordnes, og de må handle mot deres moral og ønsker, for å unngå straff. Scenen reflekterer de komplekse dynamikkene av makt, politisk strategi og overlevelse som er kjernen i Machiavellis filosofi (1532/2007). Seremonien medfører at Josephs kone klandrer han for å voldta June, til tross for at hun var til stede, og sikter på han med en pistol. June får avverget situasjonen med sine overtalelsesevner, redder Josephs liv, og han er nå med på engleflukten. Dette viser hvor kraftfullt følelsen om å stå i gjeld er, og hvordan det tyder på at Joseph ønsker å skape balanse i maktforholdet mellom han og June (Bjartveit & Kjærstad, 1996).

Etter hvert krever Joseph at de stopper planene, det er for mange hindringer, og antallet barn som ønskes reddet har blitt stort. June nekter, og er fortvilet og desperat. Kort tid før var hun svært nær ved å skyte et barn for å gråte, siden det truet planen. Joseph strekker seg mot våpenet på bordet. June gir han et mørkt blikk og griper våpenet selv. «Det er ikke din beslutning. Menn. Det er sykkelig. Du bestemmer ikke. Jeg gjør det. Gå til kontoret ditt og finn et helvetes kart til meg. Takk!» Joseph svarer: «Du er fortsatt i hjemmet mitt, unge dame». «Tror du fortsatt at dette er ditt hjem?» (Barker et al., 2019, 25:03). June smiler hånlig og går. Senere står andre tjenerinner og studerer et kart.

Junes evne til å balansere løvens kraft og revens kløkt reflekterer Machiavellis ide om at en vellykket leder må beherske situasjonenes krav, og at personlige og etiske betenkeligheter må tilsidesettes for å oppnå sine mål (Machiavelli, 1532/2007). Dette sees i hennes vilje til å manipulere, true, og til og med risikere andres liv for å frigjøre barna fra Gilead. Junes interaksjon med Joseph, og hvordan hun overtar kontrollen i hjemmet hans, viser en styrke og vilje til å dominere som løven. Med en besluttsomhet og konfronterende tale viser hun sin aggressive natur, villighet til å bruke makt og påtvinge sin vilje og beskytte sine interesser. Dette illustrerer en transformasjon i hennes selvoppfattelse og autoritet, og kan sammenlignes med beskrivelsen til Machiavelli (1532/2007) om hvordan frykt er et effektivt virkemiddel for å oppnå og beholde makt. Det tyder på at June viser at hun kan beherske krigskunsten som hun trenger for å redde datteren Hannah i en stadig mer hensynsløs verden.

Fra tjenerinne til maktdans i mørket: menneskelighet på prøve

June viser en pragmatisk tilnærming og tar utgangspunkt i verden hun lever i slik Machiavelli (1532/2007) beskriver. I Gilead er det ingen, ikke engang dets ledere, som holder seg til loven, hvor loven er særegent for menneske (Machiavelli 1532/2007). Dette gir en June en stor fordel, for det avslører at individene er opptatt av egeninteresser, noe hun utnytter (Bjartveit, 2020, s. 188). Som den gatesmarte reven, og den aggressive løven, evner hun å forstå menneskene rundt seg og bevege seg rundt i de komplekse situasjonene (Bjartveit, 2004). Dette er kjennetegn på *virtù*, med løven og revens dualitet, og hvordan hun forsøker å påvirke *fortuna* (Bjartveit, 2004). Men tilsvarende som Bjartveit (2004, s. XXI) skriver, blir heller ikke June så dyktig at hun behersker eller forutser alle aspekter i de komplekse situasjonene (*fortuna*), for det går også galt i perioder. Hun piskes, isoleres og utsettes for andre sadistiske handlinger når hun blir tatt. Likevel tyder det på at hun kommer styrket ut av det. Med sin økende mestringstro og motstandsdyktighet, blir hun stadig flinkere til å mestre nyansene og planlegge bedre, som reven; samtidig blir hun mer aggressiv i tilnærmingene, som løven (Bjartveit, 2004, s. XX-XXIII).

Vi ser spenningen mellom nødvendige handlinger for å oppnå og beholde makt, og de moralske kompromissene dette kan kreve. June utøver makt på måter som ofte utfordrer konvensjonelle moraloppfatninger, men de kan sees på som nødvendige under de ekstreme forholdene i Gilead. Fra et machiavellisk perspektiv kan handlingene sees på som berettiget i konteksten av å oppnå et større gode – barnas frihet, og undergravingen av et tyrannisk regime. Junes handlinger representerer et klassisk dilemma innen etisk og politisk teori: Kan ondskapens handlinger rettferdiggjøres hvis de utføres for å oppnå et godt resultat? Det er fra Machiavelli (1532/2007) vi har at målet helliger midlene.

Mørkets hjerte av Joseph Conrad (1902/2003) utforsker menneskers iboende tiltrekning og kapasitet for ondskap og selvdestruksjon. Det menneske som jakter død og tilintetgjørelse; og hvordan makt, grådighet og isolasjon kan føre til moralsk forfall og tap av menneskelighet (Lothe, 2002). Junes handlinger utforsker nettopp dette, samtidig som det fører til betydelige endringer i Gilead og bidrar til å redde mange barn. Junes maktdans fører henne inn i mørket, samtidig kan hennes tap av uskyld sees på som en uunngåelig følge av kampen hun

kjemper. Machiavellis bok *Fyrsten* handler i stor grad om menneskelige aggressive atferdsstrategier. Hvor aggresjon blant annet brukes for å få kontroll på andres ressurser, og det å skape et rykte om at man er aggressiv virker avskrekkende (Mysterud, 2005). Ved et tidspunkt omtaler June seg selv som hensynsløs, og hun viser at hun klarer å posisjonere seg, og spre frykt om hennes kapasitet for handling, som fra et machiavellisk perspektiv (1532/2007) er effektivt.

5.2.3. Delkonklusjon – Løvens kraft og revens kløkt og ny forståelse

Basert på denne drøftingen kan vi konkludere med at June viser kraft, styrke og mot i møte med trusler, lik løvens natur, og anvender kløkt og lurhet for å navigere i Gilead, lik reven. Over tid utvikler og mestrer hun *virtù* (dyrenes kampformer) som bidrar til at hun klarer å komme i maktposisjon for å påvirke *fortuna* (skjebnen). June utnytter de mulighetene hun får, og hun demonstrerer gang på gang en tilnærmet fryktløs tilnærming, spesielt i møte med overveldende odds. Gitt samfunnet hun lever i, og hvilke begrensninger dette innebærer, viser hun seg oppsummert mer som rev enn løve. Selv om mot er knyttet til løven, ser vi henne mer som en modig rev, og hensynsløs løve. June personifiserer Machiavellis lære om maktens natur, og hennes komplekse karakter representerer en utforskning av hvordan makt kan utøves, de mulige konsekvensene av slik maktutøvelse, inkludert degraderingen av egen moral og menneskelighet.

Ny forståelse

Gjennom løvens kraft og revens kløkt utfordrer June – den hensynsløse – de etiske grensene for motstand og overlevelse, til tross for den personlige kostnaden. I en verden som bare hadde vært god og i harmoni ser vi dette som problematisk, men hennes virkeligheten er ikke sånn. Det er vanskelig for oss å trekke grenser mellom rett og galt for disse ekstreme situasjonene, og det reflekterer en dypere tematikk i både Machiavelli og Nietzsches arbeider, og maktens og moralens kompleksitet. Vår sirkelvandring gjør at vi har endret vår forståelse av June. Vi ser på henne som mer opportunistisk enn tidligere. Og der vi så hatet som drivende, ser vi nå at dette er handlinger nødvendige for å navigere. Vår nye forståelse erkjenner at makt, som personlig overvinnelse og som et strategisk maktspill, har flere ansikter og er særskilt relevant i Junes situasjon hvor konvensjonelle tilnærminger ikke er tilstrekkelig.

5.3. I hvilken grad kan Junes skapelse av mening forklare henne som motstandsleder?

5.3.1. Teoretisk grunnlag

Karl Weick er en amerikansk professor i organisasjonsadferd og psykologi. Weicks teori innenfor sosial konstruktivisme handler om *sensemaking* prosessen hvor vi aktivt skaper ny mening gjennom sosiale interaksjoner. Weicks (1995) *sensemaking*, forstår vi som meningsskaping.

Meningsskaping er inspirert av, og har viktige egenskaper fra teorier om kognitiv dissonans (Weick, 1995, s. 11) som handler om hvordan vi som mennesker håndterer motstridende overbevisninger, følelser o.l., og hvordan vi rettferdiggjør, eller endrer oss for å komme i balanse. Meningsskaping av vår opplevde virkelighet er fundamentert både som en individuell og sosial prosess. Hvor vi i grupper av mennesker gir mening til våre kaotiske, diffuse og komplekse omgivelser og våre egne handlinger, som gjør at vi kan koordinere oss (Weick, 1995). Videre beskriver Weick (1995, s.17) syv karakteristiske områder, hvor meningsskaping er forstått som en prosess som er: (1) Fundamentert i identitetskonstruksjonen, (2) retrospektiv, (3) skapt i meningsfulle omgivelser (enactment), (4) sosial, (5) pågående, (6) fokusert på og av utvalgte signaler, og (7) drevet av sannsynlighet fremfor nøyaktighet. Her utdypes tre av de syv områdene, henholdsvis identitetskonstruksjonen, handling, og utvalgte signaler.

Meningsskaping starter med en meningsskaper, og er fundamentert i *identitetskonstruksjonen* (Weick, 1995, s. 18). Individet kan sees på som en typifisert diskursiv konstruksjon, hvor identiteter konstrueres gjennom interaksjonsprosesser (Knorr-Cetina, 1981, referert i Weick, 1995, s.20; Weick, 1995, s.20). Det kan utdypes med at vår selvforståelse formes og re-formes kontinuerlig gjennom våre sosiale interaksjoner, og de roller vi tar på oss i forskjellige sammenhenger; vi skifter mellom definisjoner av selvet Weick (1995, s.20). Gjennom *handlinger (enactment)* i meningsfulle omgivelser skaper vi muligheter og begrensninger i møte med verden (Weick, 1995, s.31). «Vi er hverken mesteren eller slaven i vårt miljø. [...] Det er en prosess med frigjøring på begge sider. Og dette er en skapende prosess (egen oversettelse).» (Follett, 1924, referert i Weick, 1995, s.32). Meningsskaping henter sin

situasjonsavhengige karakter fra sosialpsykologien, og i prosessen med meningsskaping er individets *utvalgte signaler* enkle, kjente strukturer som Weick (1995, s.50) kaller frø, hvor mennesker utvikler en større mening om hva som skjer. Hva et utvalgt signal vil bli er avhengig av kontekst, og kontekst påvirker hvordan det utvalgte signalet blir fortolket (Weick, 1995, s.51). Små subtile detaljer kan ha overraskende stor effekt på meningsskapingen, og utvalgte signaler er kritiske for å fremkalle handling (Weick, 1995, s.52, s.54).

5.3.2. Drøfting

En viktig tilnærming for å forstå meningsskaping er å se på hvordan individuelle identiteter formes som en narrativ konstruksjon. Meningsskaping trenger en god historie (Weick, 1995, s. 127-128). Junes identitet og selvforståelse er ikke statisk; den utvikles gjennom fortellinger hun forteller seg selv, og andre, om hvem hun er og hva hun står for. Hennes fortellinger er ikke bare interne refleksjoner, men blir også kraftfulle verktøy i motstanden, hvor hun redefinerer virkeligheten ved å formidle nye narrativer som utfordrer det etablerte maktregimet.

June – som en modig rev og til tid er en hensynsløs løve – har vist oss at makt, som personlig overvinnelse og som et strategisk maktspill, har flere ansikter i maktens og moralens kompleksitet. Weicks (1995) teori om meningsskaping som en kontinuerlig, dynamisk og sosialt konstruert prosess, der individuelle og kollektive handlinger blir forstått og koordinert gjennom delte verdier og oppfattelser. Ved å stadig navigere og redefinere meningen med motstand, lykkes June med å få sine følgere å se seg selv ikke bare som ofre, men som aktive deltakere i en felles frihetskamp. Hennes rolle som motstandsleder tyder på å være forankret i hennes evne til å bruke personlige og kollektive erfaringer for å skape en meningsfull og mobiliserende fortelling, som er lederskap dypst sett (Bjartveit et al., 2012, s. 55).

Identitetstyveriet og ordets kraft: Gjenopplivning og utvikling av sitt selv

Før Gilead var June Hollys datter, Lukes kone, Hannahs mor og Moiras venninne. Dette ble radikalt endret av overgangen til Gilead. Hun reduseres til eiendom, blir fratatt autonomi og menneskelighet, en prosess forsterket av uniformering som visker ut hennes individuelle trekk og reduserer henne til en funksjon – nemlig avlsslave. Til tross for at June påtvinges en ny identitet og virkelighet, tviholder hun på sin rolle som mor, og det er denne rollen som vi ser blir hennes største drivkraft.

Videre gjenvinner hun sin identitet – sitt selv – som June, et menneske med egne tanker, ønsker og drømmer. Senere hvisker hun sitt navn til de andre tjenerinnene, som gradvis finner motet til å avsløre sine egne navn. Dette enkle ordet skaper fellesskap og igangsetter en ny sosial virkelighet hvor deres sanne identiteter og historier anerkjennes i det skjulte, også som et stille opprør mot dehumaniseringen. Weick (1995, s. 106) understreker at mening skapes gjennom ord, og handlingen illustrerer hvordan June, som leder, viser vei og gir identitet til den enkelte personen (Gardner, 1995, referert i Bjartveit et al., 2012, s. 55) ved at tjenerinnene reetablerer en meningsfull forbindelse til livene de hadde før Gilead. Likevel er det utfordrende for June å opprettholde sin identitet over tid. Et mislykket fluktforsøk under hennes graviditet resulterte i brutale straffer og død for de som hjalp til. Forstanderinnen Lydia gjør det klart for June at dette er hennes feil, og ber June velge. Dette illustrerer hvordan *identitetskonstruksjonen* formes og re-formes i møte med andres forventninger og behov, samt gjennom hennes egne handlinger og refleksjoner (Weick, 1995, s.20). June omgås med terrorister – June rømte. «Offred» ble kidnappet, og bærer ingen skyld. Som June vil hun bli henrettet for sin skyld; som «Offred» kan hun få en mulighet, som også er bedre for barnet. Alene i sitt rom uttrykker June sin indre kamp gjennom fortvilelse: «Min skyld, min skyld, min skyld. Jeg har gjort noe galt, så stort at jeg ikke kan se det, noe som drukner meg. Jeg er utilstrekkelig og dum, fullstendig verdiløs. Jeg kunne like gjerne vært død. Kjære Gud, la Hannah glemme meg, la meg glemme meg.» (Skogland et al., 2018, 48:00). June forsøker å finne mening som «Offred», men gir inntrykk av en dyp personlig krise og meningsløshet.

Håp er et instrument for meningsskaping (Weick, 1995, s.38), men hva skjer imidlertid når man ér, men mister alt håp og mening? Hun får kraftige blødninger hun ikke forteller om, hvor hun til slutt kollapser. Det fremstår som forsøk på et stille selvmord på grunn av et tapt selv. Derfor ser vi viktigheten av identitetskonstruksjonen fra Weick (1995), her som en dyptgående eksistensiell komponent, som en sentral drivkraft for ønske å bevare livet. Hun våkner på sykehuset, overrasket over at både hun og barnet overlever. I øyeblikket av nyvunnen klarhet lover hun barnets frihet, og igjen finner hun styrken til å gjenopplive sin identitet som June – sitt selv.

June bruker *identitetskonstruksjonen* og meningsskapning slik Weick (1995) beskriver det til sin fordel for å redde barnet hun bærer. I dialog med Serena trekker June frem Serenas rammer fra fortiden – om hvem Serena var før Gilead – og kobler dem til nåtid for å illustrere forskjellen (Weick, 1995, s.110). Her viser hun sin identitet, som mor, ved å projisere seg selv for Serena, med sin mening; ikke bare for å observere konsekvensen, men for å skape en ny mening – en ny sannhet (Weick, 1995, s.23). June, klarer å så tvil om at dette samfunnet som Serena har vært med på å utvikle, faktisk er det samfunnet hun ønsker. June skaper en *kognitiv dissonans* (Weick, 1995) hos Serena. Når June spør om dette er samfunnet hun ønsker at datteren, Nichole, skal vokse opp i, så har Serena utfordringer med sin meningsskapning. Har June rett?

Et motstandsnettverk legger til rette for at June, Nichole og tjenerinnen Emily kan flykte. Huset til Waterfords og et nabohus settes i brann, og Serena oppdager fluktforsøket og vil stoppe June. Serena får holde sitt dypt etterlengtede barn, og June sier: «Hun kan ikke vokse opp her. Du vet at hun ikke kan. Jeg vet at du elsker henne så mye, jeg har sett det. Du kan gjøre det, vær så snill. Jeg vet hvor mye du elsker henne (egen oversettelse)» (Barker et al., 2018, 47.00). Med sine motstridende overbevisninger og følelser klarer Serena å endre sin tro for å rettferdiggjøre sin handling for å komme i balanse med sin dissonans (Weick, 1995, 156). Junes sannhet om at det ikke er trygt for Nichole å vokse opp i Gilead gir nå mening for Serena, og det eneste riktige er å få henne ut. Serena gir Nichole tilbake til June som flykter og sørger for at Nichole og Emily kommer seg ut av Gilead. Selv velger June å bli værende, for det gir ikke mening å flykte uten at hun har med seg sin første datter, Hannah. Hvordan hun skal redde Hannah har hun ingen tydelig plan på, men ideen om engleflukten vokser frem ved at hun bruker sin personlige erfaring og sorg for å skape en kollektiv forståelse av urett. «Han [barnet til «Ofmatthew»] fortjener ikke å vokse opp her. Alle fortjener å bli frie. Jeg skal få dem ut. Jeg skal få ut så mange barn jeg kan. Jeg sverger. Jeg skal få dem ut. Gilead skal forstå hvordan dette føles. Det er deres tur til å ha vondt. [egen oversettelse]» (Reid et al., 2019, 43:17). Dette viser Weicks (1995) prinsipp om at meningsskapning ofte er fundamentert i identitetskonstruksjonen; Junes identitet som mor og beskytter utvider seg til å omfatte flere barn, og de undertrykte i Gilead.

Skapelsen av konsekvenser i verden

Gjennom *handlinger* (enactment) i meningsfulle omgivelser skaper vi muligheter og begrensninger i møte med verden (Weick, 1995, s.31). June, i tiden før Gilead, var ikke spesielt aktiv i motstandsaktiviteter på eget initiativ, og det er ikke tilstrekkelig å bare være mor og beskytter når engleflukten skal gjennomføres. Skal hun lykkes må hun være en aktiv aktør som motstandsleder.

Verdien om barnets rett til et fritt liv, beskyttet fra undertrykkelse formidler en kraftfull visjon som tyder på å resonnerer dypt med de andre tjenerinnenenes opplevelser og ønsker. Meningsskaping er også en *sosial prosess* (Weick, 1995), og June kan ikke gjennomføre engleflukten alene. Hun mottar overveldende mange muffins og planen må utvides. Det kan tyde på at verdien skaper *handling* i meningsfulle omgivelser (Weick, 1995, s.31). På en annen side trenger ikke handlinger (enactment) å ha sitt utspring fra delte verdier (Blumer, 1969, referert i Weick, 1995, s. 43), og en delt mening er ikke kritisk for kollektiv handling, men heller den delte erfaringen av den kollektive handlingen (Czarniawska-Joerges (1992, referert i Weick, 1995, s. 42). Junes bruk av muffins som symbol på et hemmelig tegn for antall barn som skal fraktes ut, tyder på å være et effektivt virkemiddel til at andre er oppmerksomme på målet, uavhengig av hvilke verdier de har, og det viser hvordan June aktivt skaper og former andres meninger og meningsskapingssprosess (Weick, 1995, s. 41). Identiteter konstrueres gjennom interaksjonsprosesser (Knorr-Cetina, 1981, referert i Weick, 1995, s. 20) og når andre bekrefter Junes handlinger som betydningsfulle, tyder det på å styrke hennes selvoppfatning som en leder. Som en forlengelse av Weicks (1995) prinsipp om at meningsskaping ofte er fundamentert i identitetskonstruksjonen, viser dette at, der hvor June før Gilead ikke var aktiv i motstandsaktiviteter, inkluderer Junes identitet nå rollen som motstandsleder. Hennes handlinger viser at det ikke bare er en respons på hennes eksisterende virkelighet, men at hun aktivt former og endrer hennes omgivelser; noe som igjen viser at hun produserer deler av miljøet hun møter (Pondy & Mitroff, 1979, referert i Weick, 1995, s. 30)

Samtidig er det ikke lett å unnslippe Gileads virkelighet, selv om June er i en annen situasjon. I etterkant av engleflukten, og når hun senere kommer seg til Canada, tyder det på at hun forsøker å distansere seg fra rollen som motstandsleder. Weick (1995, s. 37) trekker frem at handlinger (*enactment*) kan

startes og stoppes, utsettes eller forlages, hindres eller omformes; og hvilket som helst av disse utfallene, som alle skiller seg fra å skape synlige konsekvenser i verden, antyder at det er mange måter handling kan påvirke mening. Når June velger hvilket som helst av disse utfallene, vil det å ikke handle også skape en konsekvens i verden, gitt hennes situasjon i Gilead. Hennes periode av passivitet tyder på at det skaper en *kognitiv dissonans* (Weick, 1995), hvor hennes selv, som motstandsleder, kommer i konflikt med hennes inaktivitet. Det kan også være vanskelig for henne å fraskrive seg denne rollen, fordi andre ser på henne som leder og det sosiale nettverket forventer at hun fortsetter. Å ikke handle kan derfor også være en form for handling som påvirker både hennes selvforståelse og den sosiale dynamikken rundt henne, og som til slutt former hvordan mening skapes og forstås i denne undertrykkende konteksten.

Tilgangen til flere selv – Kontrollen over de utvalgte signalene

For June starter hennes tid i Gilead med et ønske om å overleve, og som vi har sett formes og re-formes hennes identitet og selvforståelse over tid. Utvalgte signaler ser vi starter med identitetskonstruksjonen. «Hva situasjonen betyr er definert av hvem jeg blir mens jeg håndterer det, eller hva eller hvem jeg representerer (egen oversettelse)» (Weick, 1995, s.24). Over tid ser vi June blir god på å mestre de ulike situasjonene og kontekstene hun opererer innenfor. I møte med Gileads ledelse gir hun inntrykk av underkastelse og lydighet, samtidig som hun planlegger opprør. Hennes evne til å gjenkjenne små tegn på svikt i systemet eller muligheter for motstand er avgjørende. Dette kan sees i hennes interaksjoner med andre, hvor hun ser gjennom fasaden og appellerer til tvil og anger for å mobilisere støtte for motstanden. Med sine allierte er June mer åpen og direkte. Hun deler informasjon, får og gir instruksjoner, og oppmuntrer til samhold, samtidig som hun går foran som et eksempel i åpne konfrontasjoner. Dette viser hvordan hun effektivt bruker sitt selv til å tilpasse kommunikasjonen, skape mening, og ta kontroll; hvor kontroll over de *utvalgte signalene* er en viktig kilde til makt (Smircich & Morgan, 1982, referert i Weick, 1995, s. 50). Eksemplene illustrerer det Weick (1995, s.24) hevder om at «Jo flere selv jeg har tilgang til, jo flere betydninger bør jeg kunne hente ut og påtvinge i enhver situasjon (egen oversettelse)».

Underveis erfarer June at det å bruke sitt selv også kan gå galt. Hun har tidligere fått beskjed om at det er ikke rom for kjærlighet i Gilead, og hun har selv erfart hvor farlig dette stedet er. Likevel velger hun å råde andre å holde fast på kjærligheten, fordi det er viktig for June, noe som senere resulterer i dødsfall. Det tyder ikke på at June er bevisst på at personer har ulike rammer fra fortiden og fokuserer på ulike signaler for å skape mening for seg selv (Weick, 1995, s.110). June bidrar til å skape et håp som ikke nødvendigvis passer for alle. Selv om meningsskapning er viktig for å håndtere usikkerhet og kaos (Weick, 1995, s. 37), viser dette at hvilken mening som skapes også kan være problematisk, i verste fall fatal.

Selv enkle signaler som blick eller et hvisket navn kan ha stor effekt når de er ladet med mening (Weick, 1995, s.52). Når June og de andre tjenerinnene begynner å hviske sitt ekte navn til hverandre, blir dette en symbolsk handling som skaper et referansepunkt for deres felles identitet og menneskelighet. Kollektive handlinger som å nekte å steine Janine fungerer som et referansepunkt for motstand, men det gir også læring og innsikt i deres felles styrke og mulighetene for fremtidige motstandshandlinger. Disse utvalgte signalene er kritisk for å fremkalle handling som bidrar til å forme vår forståelse og handling i en gitt kontekst (Weick, 1995, s.54). Lederskap handler i stor grad om å lage et referansepunkt, hvor en følelse av fellesskap og retning kan vokse (Smircich & Morgan, 1982, referert i Weick, 1995, s.50). Disse referansepunktene forstår vi som fortidige øyeblikk i en meningsskapingsprosess (Follett, 1924, referert i Weick, 1995, s.33), hvor man i nå situasjonen er oppmerksom på tidligere erfaringer (*retrospekt*) (Weick, 1995, s.24). I lys av dette ser vi hvordan June skaper referansepunkter gjennom symboler og inspirerende handlinger, som gir henne flere følgere og en følelse av retning og fellesskap.

Junes lederskap og lojaliteten fra hennes følgere kommer tydelig frem i situasjoner hvor hun og de andre tjenerinne tar betydelige risikoer for å fremme deres sak. Under engleflukten blir de oppdaget og June forsøker å avlede vaken, til tross for risikoen for å dø i forsøket. Det tyder ikke på at June forventet at andre skulle hjelpe, men de velger å fokusere på signaler (som Junes åpenbare mot og offer) som gjør at de selv eksponerer seg for å hjelpe June. Ifølge Weick (1995, s. 57), er *sannsynlighet viktigere enn nøyaktighet* i meningsskapning; tjenerinnenes

oppfatning av Junes handlinger som plausible og meningsfulle motiverer dem til å handle selv om utfallet er usikkert.

5.3.3. Delkonklusjon – Skapelse av mening og ny forståelse

Basert på denne drøftingen kan vi konkludere med at Junes skapelse av mening, både for seg selv og andre, er avgjørende for hennes effektivitet og påvirkning som motstandsleder. Kjerneområdene i Junes meningsskaping prosess er hennes evne til å forme og re-forme sin *identitet* under ekstreme forhold og hennes tilpasningsdyktighet i ulike situasjoner. Aktivt skaper hun *dissonans* hos andre, går foran som et eksempel ved *handling*, og tar kontrollen over hvilke *signaler* andre blir oppmerksomme på. Disse er alle elementer som fremheves av Weicks teori, og identitetskonstruksjonen ser vi er spesielt viktig da mening er fundamentert på nettopp dette – sitt selv. Ved å holde fast ved hvem hun er og minne andre om deres tidligere selv, blir hun en nøkkelfigur i motstandsbevegelsen hvor hun mobiliserer og inspirerer andre til motstand.

Ny forståelse

Vi har gjennom vår sirkelvandring fått en ny forståelse av at June ikke er en kvinne som kun styres av personlige valg og sunn fornuft. Vi forstår at Junes kamp ikke bare blir en kamp for fysisk frihet, men også for kontroll over sannheten – hvilke historier som fortelles og hvilke som undertrykkes. Hennes rolle som motstandsleder kan ikke kun ses gjennom en linse av personlig vilje til makt eller gjennom strategisk kløkt, men må forstås som et resultat av en kontinuerlig prosess av meningsskaping som både påvirker og blir påvirket av det ekstreme miljøet. Denne prosessen inkluderer å balansere mellom personlige og kollektive mål, mellom umiddelbare behov og langsiktige visjoner, og mellom selvbevaring og altruisme

Det kollektive skiftet i bevissthet, fra å se seg selv som eiendom til å erkjenne sitt eget selv, ser vi som avgjørende for å mobilisere et bredere opprør. Vi har fått en dypere forståelse av hvorfor identitetskonstruksjonen er så sentral for June, og hvordan det å ha tilgang til flere selv blir sentralt. Weicks teori om at meningsskaping er viktig for å håndtere usikkerhet og kaos, har også vist at hvilken mening som skapes også kan være problematisk, i verste fall fatal. Dette gir en ny dimensjon til hvordan meningsskaping forstås, og hvordan June må være sitt ansvar bevisst når hun former ikke bare hendelser, men også de moralske landskapene i hennes bevegelser.

6. Hva kan forklare at June reiser seg, og blir motstandsleder?

Forklaringsevnen fra det teoretiske rammeverket

Nietzsche (1885/2011) vektlegger individet med hans konsept om *overmennesket* og *vilje til makt*. Med Nietzsches filosofi får vi en dypere forståelse av Junes reise fra en undertrykt tjenerinne til en aktiv motstandsleder, hvor hun utfordrer og omdefinierer rammene hun opererer innenfor. For å kunne reise seg må June ha en vilje til å forkaste det bilde andre har skapt for å kunne skape noe eget. Konseptet om *vilje til makt* gir en sterk ramme for å forstå hennes indre drivkraft og personlig utvikling, som støtter hennes konstante streben etter autonomi og innflytelse. Samtidig viser hun sårbarhet, tvil og menneskelig svakhet, noe som strider mot ideen om et ufeilbarlig overmenneske. Hennes mørke sider som hevnlyst og sinne viser også at hun ikke er et idealisert *overmenneske*, men et komplekst menneske. Med sine ønsker og drømmer ser vi hennes psykologiske transformasjon, og hva som kreves for å krige med og for sine egne tanker. I en grusom verden må June bli mer enn bare god, hun må mestre krigskunsten.

Machiavellis (1532/2007) lære om krigskunsten, og nødvendigheten av å mestre dualiteten i løve- og revestrategier (*virtù*), hjelper oss å forstå Junes taktiske tilnærming til lederskap og maktutøvelse. Hennes bruk av både åpen styrke og skjult kløkt reflekterer en balanse som er avgjørende for hennes overlevelse og effektivitet som motstandsleder. Hun fremstår pragmatisk ved at hun opererer i verden slik den er, og ikke den hun ønsker den skal være (Machiavelli, 1532/2007). I motsetning til Nietzsche som vektlegger individet, legger Machiavelli mer vekt på ytre handlinger og strategier for å oppnå og beholde makt, noe som er essensielt for June om hun skal skape en forskjell. Gjennom linsen til Nietzsche og Machiavelli ser vi hvordan hennes personlige utvikling forsterker hennes autoritet og påvirkningskraft blant andre. Men hvorfor velger andre å følge June? Hun kan også være hensynsløs, og hennes røde slør drypper også av blod.

Weicks (1995) teori om meningsskaping er kritisk for å forstå hvordan June ikke bare overlever, men også blir en inspirerende skikkelse som andre ser opp til og følger – fordi det gir mening. Weicks fokus på det sosiale aspektet, gir innsikt i hvordan June ikke bare forandrer sitt eget syn på verden, men også aktivt former

hvordan andre oppfatter sin situasjon og muligheter. Aktivt blir hun en aktør i kampen om hvilke historier som fortelles, og hvilke som undertrykkes. Dette resonnerer med andre i motstandsbevegelsen, og over tid, også med flere av de som skapte og leder Gilead. Hun omformer og tilpasser seg, skaper dissonans hos andre, bygger sosiale nettverk og fellesskap gjennom et felles narrativ, som utvikler seg til kollektivt håp og handling. Hun viser seg som besluttsom, og er villig til å ofre sitt eget liv for saken – men kun når det gir mening for henne selv. Det legitimerer hennes posisjon som leder, selv om hun bruker harde metoder. I Gilead er etikk og moral snudd opp ned, og hennes handlinger kan sees som nødvendige selv om de er brutale. På samme måte som dette også gir mening for June, tyder det på at det gir mening for andre.

Mens Nietzsche og Machiavelli gir viktige verktøy for å forstå henholdsvis den indre drivkraften, og den praktiske maktutøvelsen som kreves for lederskap, er det Weicks teori om meningsskaping som syntes å ha den sterkeste forklaringsverdien i forhold til hovedproblemstillingen. Junes transformasjon kan ikke forstås fullt uten å anerkjenne hvordan hun redefinerer virkeligheten for seg selv og for de hun leder. Meningsskaping, makt og sannhetskonstruksjoner tyder til å være fellesnevnerne. Maktens rolle i denne prosessen, spesielt knyttet til sannhetskonstruksjonen, kan vi utforske videre i Michel Foucaults (1926-1984) perspektiver. Foucault var opptatt av maktens skapende kraft, hvor «makt er allestedsnærværende [...] [og] navnet man setter på en kompleks strategisk situasjon i et gitt samfunn.» (referert i Sandmo, 1999, s. 88). Foucault dykker dypere inn i hvordan makt ikke bare former våre sannheter, men også hvordan disse sannhetene påvirker samfunnets strukturer og individets identitet gjennom *viljen til viten*. Det handler om hvordan kunnskap om mennesker utvinnes ved makt i asymmetriske forhold, og hvor makt utøves ved hjelp av kunnskap (Sandmo, 1999). Junes liv i Gilead fungerer som et dyptgående eksempel på hvordan makt og kunnskap er sammenvevd i asymmetriske forhold. Dette perspektivet gir en ytterligere dimensjon til drøftingen, og hjelper oss å forstå de mer subtile og omfattende måtene June påvirker og blir påvirket av Gileads samfunnsstrukturer, og hvordan dette blir en del av et større bilde av kunnskapsproduksjon og maktrelasjoner. Weick (1995, s. 121) trekker frem hvordan mennesker lager kunnskap i møte med ulike situasjoner, og hvordan dette lager kart over handlingsterritoriet. Gjennom handling, blikk, kroppsspråk,

manøvrering og en ukuelig vilje får June kunnskap som gjør at hun kan bygge seg en maktbase langt større enn det som skulle være mulig.

Vi ser at det er i spenningsfeltet mellom det individuelle og det kollektive, mellom autonomi og totalitær kontroll, at vi finner kjerneelementene i Junes kontinuerlige streben etter å forstå og forme den verden hun lever i. Sammen danner disse perspektivene et bilde av menneskets forhold til mening, makt, og virkelighet.

Det moralske kompass - Junes testament

Det var blant tap og fortvilelse, at kimen til opprør begynte å spire for June. Hun navigerer hensynsløst med en brennende visjon om et bedre samfunn fri fra undertrykkelse, spesielt for barna. Det er June som er motstandslederen – ikke «Offred» eller «Ofjoseph». Hvor June bruker personlige og kollektive erfaringer for å skape en meningsfull og mobiliserende fortelling – dette er ledelse, dette gir June følgere. Hennes kamp står om hvem som vinner slaget om hvilke historier som fortelles, og hvilke som undertrykkes. Men hvem er June etter så mange år i Gilead?

Serena Waterford, nå gravid, har i praksis har blitt tjenerinne etter Fred, sin ektemann, ble drept av June og andre tjenerinner. Serena, på sitt mest sårbare etter fødselen, aksepterer at hun selv skal dø, og snakker til June om at dette er «Guds vilje». June uttrykker en kraftig melding om identitet, medmenneskelighet, og moralsk ansvar. Det ser vi reflekterer Junes syn på hvem hun er, hva hun står for, og hvordan hun ser og forstår sine omgivelser. Ved å omdefinere hva som utgjør «Guds vilje» og rett handling, bryter hun de grunnleggende verdiene som Gilead hviler på, og viser en vei fremover for både henne selv og Serena. Junes testament som lederskikkelse vises ved at hun velger medlidenhet fremfor hevn, og ved å anerkjenne Serenas menneskelighet og hennes rolle som mor, til tross for deres konfliktfylte fortid. Hun demonstrerer en fundamental redefinering av sannhet og moral som strekker seg utover Serenas sannhet, og Gileads doktriner. June bruker sin makt ikke bare for å motvirke undertrykkelsen, men også for å bygge broer og helbrede de dype sår som Gilead har skapt.

«Guds vilje. Et redskap. Det var det du trodde jeg var. At vi var. Hvem vi var. Hvor vi kom fra. Hva vi ønsket oss. Ingenting av det spilte noen rolle for deg. For noen av dere. [...]. Vi betydde noe. Vi var ... vi er mennesker. Vi har et liv. Og det er derfor jeg skal redde ditt, Serena. For dette er ikke Gilead. Og jeg er ikke deg. [...]. Det er ikke for deg. Det er for ham. Se på han. Se på barnet ditt. Du er den eneste i verden han kjenner. Du er den eneste kjente lukten, den eneste stemmen han kjenner. Du elsker ham. Og du ville så gjerne ha ham. Du er moren hans. Og han hører hjemme hos deg. Det er Guds vilje (egen oversettelse).» (Leite et al., 2022, 31:27)

7. Avslutning og konklusjon

I denne oppgaven har vi søkt etter å forstå karakteren June Osbourne fra TV-serien *The Handmaid's Tale* for å forstå hva som kan forklare at June reiser seg, og blir motstandsleder. Hva driver henne, hvordan går hun frem, og hvorfor velger andre å følge June?

Gjennom vårt arbeid har vi modnet i vår egen forståelse, gjennom gjensidig påvirkning, og kan nå se hvordan elementer fra serien kan anvendes for å berike vår kunnskap om menneskers lyse og mørke sider gjennom ledelse, makt og mening. Dette viser hvordan vår tilnærming har utviklet seg fra enkel observasjon til en dypere og mer analytisk forståelse som kontinuerlig har endret vår egen horisont. June viser oss at det er mulig å få til noe gjennom kraften av historiefortelling. At man ikke trenger å bare godta det samfunnet og den kulturen som andre har etablert, og den rollen du er plassert i. Vi er mest overrasket over vår nye forståelse av hvor dyp og sentral meningsskaping, makt og sannhetskonstruksjoner er – for June, sitt selv, som leder, og for hennes følgere. At alt, uansett hvor godt eller slett det er, må gi mening.

Filosofier og teorier fra ulike tidsepoker med hver sine vidt forskjellige formål har vist oss en relevans vi ikke kunne forutse – hvor ingen av disse perspektivene kan fullt ut forklare Junes komplekse karakter og handlinger, men sammen gir de en dypere forståelse. Med perspektivene fra Nietzsche, Machiavelli og Weick, har vi fulgt deler av Junes reise. Meningsskaping, makt og sannhetskonstruksjoner er sentrale fellesnevner, hvor identitetskonstruksjonen dypest sett er viktigst. Junes egen identitet, kontakten med sitt selv, er avgjørende for mobilisering individuelt

og kollektivt. Uten dette, er skapelsen av en større mening vanskelig – om ikke umulig.

Drøftingen har vist at mens June kan strebe etter å skape sin egen verden og virkelighet basert på indre verdier, overbevisninger og kamp for selvhevdelse (Nietzsche), må hun også navigere og påvirke de eksisterende, ofte grusomme og kompliserte ytre realitetene (Machiavelli). For at June skal realisere sine ambisjoner i en større sosial konstruksjon, er det nødvendig å skape mening, og forme felles forståelse og mål (Weick). Selv om Weicks teori om meningsskaping syntes å ha den sterkeste forklaringsevnen, kan vi konkludere med at teoriene i samspill gir en nyansert og dypere forståelse av Junes individuelle drivkrefter, sosiale dynamikker og politiske realiteter, som sammen forklarer at June reiser seg og blir motstandsleder.

Litteraturliste

- Barker, M. (Regissør) & Miller, B. (Manusforfatter) (2018). Mayday (Sesong 2, episode 13) [Episode i TV-serie]. I B. Miller, S. Hockin, W. Littlefield, K. Todd, E. Tuchman, K. Moss, K. Snyder, Y. Chang, D. Fortenberry, & M. Atwood. (Produsenter). (2017-d.d.). *The Handmaid's Tale* [TV-serie]. Hulu. <https://www.hulu.com/welcome>
- Barker, M. (Regissør), Miller, B., Atwood, M., & Maxcy, L. R. (Manusforfattere) (2019). Mayday (Sesong 3, episode 13) [Episode i TV-serie]. I B. Miller, S. Hockin, W. Littlefield, K. Todd, E. Tuchman, K. Moss, K. Snyder, Y. Chang, D. Fortenberry, & M. Atwood. (Produsenter). (2017-d.d.). *The Handmaid's Tale* [TV-serie]. Hulu. <https://www.hulu.com/welcome>
- Bjartveit, S. & Kjærstad, T. (1996). *Kaos og kosmos; byggesteiner for individer og organisasjoner* (s. 153-174). Kolle.
- Bjartveit, S. (2004). Innledende essay. I Machiavelli, N. (2004). *Fyrsten*. (J. Bingen, Overs.). Aventura.
- Bjartveit, S., Eikeset, K., & Kjærstad, T. (2012). *Roma Victrix*. Fagbokforlaget.
- Bjartveit, S. (2020). *Akillevs*. Ulysses.
- Conrad, J. (2003). *Mørkets hjerte* (B. Hawthorn, Overs.). Kagge. (Opprinnelig utgitt 1902)
- Fustich, K. (2022, 15. juli). *The Handmaid's Tale and Abortion Rights: Protesters Ignore Truths About Reproductive Access*. TeenVOGUE. <https://www.teenvogue.com/story/handmaid-tale-abortion-rights>
- Krogh, T., Endresen, R. T., Iversen, I. & Reinton, R. E. (2003). *Historie, forståelse og fortolkning. Innføring i de historisk-filosofiske fags fremvekst og arbeidsmåter* (4. utg.). Gyldendal
- Leite, N. (Regissør), Shukert, R., Atwood, M. & Miller, B. (Manusforfattere). (2022). No Man's Land (Sesong 5, episode 7) [Episode i TV-serie]. I B. Miller, S. Hockin, W. Littlefield, K. Todd, E. Tuchman, K. Moss, K. Snyder, Y. Chang, D. Fortenberry, & M. Atwood. (Produsenter). (2017-d.d.). *The Handmaid's Tale* [TV-serie]. Hulu. <https://www.hulu.com/welcome>
- Lothe, J. (2002). *Joseph Conrad* (s. 117-146). Gyldendal.
- Machiavelli, N. (2004). *Fyrsten* (J. Bingen, Overs.). Aventura. (Opprinnelig utgitt 1532)
- Machiavelli, N. (2007). *Fyrsten* (T. B. Eriksen, Overs.). Kagge

(Opprinnelig utgitt 1532)

Miller, B., Hockin, S., Littlefield, W., Todd, K., Tuchman, E., Moss, E., Snyder, K., Chang, Y., Fortenberry, D. & Atwood, M. (Produsenter). (2017-d.d.). *The Handmaid's Tale* [TV-serie]. Hulu. <https://www.hulu.com/welcome>

Morano, R. (Regissør), Miller, B., Atwood, M. & Herrera, J. (Manusforfattere). (2017). Offred (Sesong 1, episode 1) [Episode i TV-serie].

I B. Miller, S. Hockin, W. Littlefield, K. Todd, E. Tuchman, K. Moss, K. Snyder, Y. Chang, D. Fortenberry, & M. Atwood. (Produsenter). (2017-d.d.). *The Handmaid's Tale* [TV-serie]. Hulu.

<https://www.hulu.com/welcome>

Mysterud, I. (2005). Mennesket og moderne evolusjonsteori (s. 525-539). Gyldendal

Nietzsche, F. (2011). *Slik talte Zarathustra* (B. C. Grønner, Overs.). Spartacus. (Opprinnelig utgitt 1885)

Reid, D. (Regissør), Maxcy, L. R. & Miller, B. (Manusforfattere). (2019).

Heroic (Sesong 3, episode 9) [Episode i TV-serie]. I B. Miller, S. Hockin, W. Littlefield, K. Todd, E. Tuchman, K. Moss, K. Snyder, Y. Chang, D. Fortenberry, & M. Atwood. (Produsenter). (2017-d.d.).

The Handmaid's Tale [TV-serie]. Hulu. <https://www.hulu.com/welcome>

Sandmo, E. (1999). Michel Foucault som maktteoretiker. I F. Engelstad (Red.), *Om makt: teori og kritikk* (s. 79-96). Gyldendal.

Skogland, K. (Regissør), Miller, B., Atwood, M. & Herrera, J. (Manusforfattere). (2017). Night (Sesong 1, episode 10) [Episode i TV-serie].

I B. Miller, S. Hockin, W. Littlefield, K. Todd, E. Tuchman, K. Moss, K. Snyder, Y. Chang, D. Fortenberry, & M. Atwood. (Produsenter). (2017-d.d.). *The Handmaid's Tale* [TV-serie]. Hulu.

<https://www.hulu.com/welcome>

Skogland, K. (Regissør), Yahlin, C. & Miller, B. (Manusforfattere).

(2018). Other Women (Sesong 2, episode 4) [Episode i TV-serie].

I B. Miller, S. Hockin, W. Littlefield, K. Todd, E. Tuchman, K. Moss, K. Snyder, Y. Chang, D. Fortenberry, & M. Atwood. (Produsenter). (2017-d.d.). *The Handmaid's Tale* [TV-serie]. Hulu.

<https://www.hulu.com/welcome>

Steinsholt, K. (2009). *Lev farlig! Innføring i Friedrich Nietzsches utidsmessige pedagogikk*. Tapir.

Weick, K. E. (1995). *Sensemaking in organizations*. Sage.